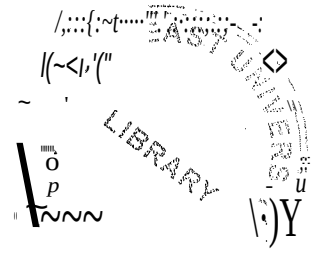

K.K.T.C
YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
FEN-EDEBİYAT FAKÜLTESİ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI BÖLÜMÜ

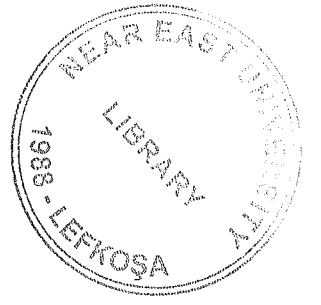

MEZUNİYET ÖDEVİ (BİTİRME TEZİ)
Kıbrıs Türk Halkının Özgürlük Mücadelesi

MELAHAT ERGÜN
Tez Danışmanı : Doç.Dr.Bülent YORULMAZ

HAZİRAN, 2000
LEFİ(OŞA / KIBRIS

MELAHAT ERGÜN
OLAYLAR ve TANIKLAR

HAZİRAN, 2000
LEFKOŞA / KIBRIS

İÇİNDEKİLER

- 1.Önsöz
- 2.Başlarken
- 3.1950'lerden 1963'e Olaylar
- 4.EOKA'nın Kuruluşu ve Saldırıları
- 5.İlhak
- 6.Türk Savunma Örgütü TMT'nin Kurulması ve 27-28 Ocak olayları
- 7.TMT'nin Faaliyetleri ve RaufDenktaş'ın Anılan
- 8.Doğan Nadiri Anlatıyor
- 9.Ya Taksim Ya Ölüm
- 10.Kıbrıs Cumhuriyetini Yıkarak İçin Girişimler ve 1963 Saldırıları
- 11.Dr.Zeki Mahirel Anlatıyor
- 12.Yunan Cuntasının Enosis Amaçlı 1974 Darbesi
- 13.Darbe Başlıyor
- 14.Hasan Yusuf Guduın Anlatıyor
- 15.15 Temmuz ve 20 Temmuz Barış Harekatı Kronolojisi
- 16.Mustafa Işık Anlatıyor
- 17.1974'de Rumların Yaptığı İnsanlık Dışı Katliamlardan Kurtulan Göz Şahitlerinin ve Kayıp Yakınlarının İfadeleri
- 18.Taşkent Katliamı
- 19.Terazi Katliamı
- 20.BafKatliamı
- 21.Atıllar, Muratağa ve Sandallar Köyleri Katliamları
- 22.İrza Tecavüz
- 23.Güneyden Kuzeye Geçiş Öyküsü
- 24.Dünya Basınında 20 Temmuz Barış Harekatının Yankılan
- 25.Sonuçlar
- 26.Türk-Rum Kavgası Hakkında Genel Bir Değerlendirme
- 27 Kaynakça

Tarihin gölgesinde kalmış
Meçhul kahramanlara

ÖN SÖZ

Biz tarihe hep "büyük adamlar" perspektifinden baktık. Bu büyük adamlar, sabah alacasında şahlanmış atları üzerinde hücum emirleri yağdırıp, onbinleri, yüzbinleri, ölüme sürerler; onlarda arkalarında toz bulutlarıyla cepheye koşuşur ve çoğu zaman geride bir kan gölü ile meçhul asker ünvanı bırakırlardı...

"Bu yüzbinlerin adı sanını kimseler bilmezdi.

Yenenler, yenilenler, ölenler ya da kalanlar kendileri olduğu halde resmi tarih sayfalarında savaşları hep krallar, imparatorlar ve paşalar kazanıyordu.

Fatih, İstanbul'u almıştı. Atilla İtalya'ya saldırıp Roma'yı kuşatmıştı. Timur Osmanlı'yı Ankara savaşında mağlup etmişti:

Tarih kitapları, cephe ve cephe gerisinde ağlaşan onbinlerce insanın hicrî hikayelerine sağırdı sanki. Oysa artık liderlerin arkasında çarpışan onbinlerce insanın hayatı, anıları ve yaşadıkları kaleme alınmaya başladı. Biz de onları tanımaya ve onların olduğunu farketmeye başladık. 1'arın daha bir yakınımız geldi sanki...

Biz tarih olmadan, tarih "biz" oldu...

* * *

İşte "Olaylar ve Tanıklar" adını verdiğimiz bu çalışma böyle bir arayışın ürünü. Tarih kitaplarında adlarını görmeye pek alışkın olmadığımız, gölgede kalmış gizli kahramanların öyküleridir.

* * *

Bu, onurlu bir özgürlük savaşı sonucu huzur ve bağımsızlık içinde yaşadığımız şu günlerden 0 mücadele dolu yıllara (1957-1974) bir geri dönüşün hikayesidir.

Kıbrıs tarihinin köküne inerek yaptığımız bu araştırma 1950'li yılların başından 1974 Barış Harekâtına uzanan olaylar zincirinin hikayesidir. 20 Temmuz öncesini belli başlı olaylar üzerinde durmayı gerekli gördüm. Megali İdea'ya Enosis faaliyetlerine dâşınmak ve "bu hayaller uğruna konan eylemleri Kıbrıs Türklerine yönelensaldırılan belgelere dayanarak 90'ya koymaya çalıştım. 20 Temmuz'u yaratan en önemli etken Enosis faaliyetleridir. Bırak yeterince kavı-anımadan Kıbrıs sorunu, ne de 20 Temmuz anlaşılamaz. Bu çalışmada 20 Temmuz öncesi olaylar tanıklarında ifadeleriyle incelenmiştir. Ayrıca 20 Temmuz 1974 Barış Harekâtı öncesi ve sonrası ile detaylıca incelenmiştir. 20 Temmuz'un, mısı başladığı ve gelişimi üzerinde durulmuş, Cenevre görüşmelri ikinci Barış Harekâtı incelenmiştir.

Araştırmanın sonunda ilgili fotoğraflar daha kolay anlaşılabilmesi için buraya aktarılmıştır.

Elbette tarihin olduğu gibi "Olaylar ve Tanıklar"ında gizli kahramanları var. Burada onları anmadan geçerseniz, kendi tarih anlayışımızla ve hayata bakışımızla gelişir duruma gelmiş oluruz.

Bu çalışmanın hazırlanışı aşamasında en büyük fikri katkıyı sağlayan, değerli hocam ve tez danışmanım olan sayın Doç. Dr. Bülent Yorulmaz'a, kıymetli vakitlerini ayırıp röportaj isteğimize olumlu yanıt veren büyüklerime, Dış İşleri Bakanlığı yetkililerine, Kıbrıs Türk Enforınasyon Dairesi çalışanlarına ve katkıda bulunan bütün dostlarıma yürekten teşekkür ederim.

İlerde hedeflediğimiz tablovari büyük çalışmalar için bu çalışmamız eğer bir karakalem karalaması olabileceksene mutlu bana...

Melahat Ergün
Haziran, 2000 / Lefkoşa

~\~L~~~

"Dünyanın herhangi bir yerinde tek bir insanın esir olduğunu bilsem kendimi asla özgür hissetmem'Idiyor Albert Camus.

Özgürlük mücadelesi veren bir toplum lideri ise : "Tanrım Kıbrıs Türk'ünü korusun, acılarımız son bulsun çocuklarımız özgür ve mutlu yaşasınlar, esaret zincirleri bizden uzak olsun" diye dua ediyor.

Her insan insanlığın bizzatı kendisidir.Tek bir insanın esareti bir milletin esareti kadar önem arzeder.Bireysel özgürlük mücadelesi ne kadar .toplumsal özgürlük mücadelesi ise toplumsal özgürlük mücadelesi de o kadar bireysel özgürlük mücadelesidir

Bu ulvi mücadele, ister bireysel..ister toplumsal olsun birtakım fedakarlıklar ister.Muzdaripliğe, acıya, çileye tahammül gerektirir.Bu acı ve çile dolu yaşam anında metanet, dirayet ve sabır lazım gelir.

Kıbrıs Türk Toplumuna gerekli mücadeleyi, tahammülü, sabrı, hakkı ile yerine getirmiştir.Toplumsal özgürlük mücadelesinden alınacak akıyla çıkmasını bilmiştir.Soykırımcılar emellerine ulaşamamıştır.

Kıbrıs Türkü soykırımcı Rum'ların hedefi olmamış esaret zincirlerini kırarak onurlu ;mücadelesini başarıyla tamamlamıştır.Böylece özgür milletler kategorisindeki haklı yerini almıştır.

Uzun süren haksızlıklara maruz kalan Kıbrıs Türk Toplumuna uluslararası arenada yalnız bırakılmıştır.

Tüm dünya bu soykırım karşısında sessiz kalırken anavatan Türkiye dış politikada yalnız bırakılmayı göze almış, yavruvatana yalnız bırakmamıştır.Anavatan Türkiye içinde bulunduğu risklere rağmen Kıbrıs'a gereken ve beklenen yardımı her alanda gerçekleştirmiştir.

Ada'da başka bir toplumun varlığına tahammül edemeyen Rum yönetimi ve halkı akli almaz yollara başvurarak Türk toplumunu sindirmeye ve yıldırmaya çabalamış fakat başarılı olamamıştır.Ada'da azınlık durumuna düşürülmeye çalışılan Kıbrıslı Türkler en yalnız ve savunmasız oldukları dönemde bile asla yılmamış ve ümitsizliğe kapılmamıştır."Aş, ekmek istemiyoruz bize. silah verin" diyen mücahitler gereken özveriye göstermiş ve bu toplumun bağımsızlık savaşının kahramanları olmuşlardır.Bugün gazi ya da şehittirler.Ne mutlu onlara...

1950'lerden 1963'e Olaylar:

Bu bölümün 1958-1960 yılları arasını kapsayan kısmı İngiliz yönetiminin son iki yılı olması açısından ayrı bir önem teşkil eder.

İngiliz sömürge döneminin son iki yılı (1958-60) , Kıbrıs yakın tarihinde çok önemli bir dönüm noktasıdır. Binlerce yıllık uzun tarihinde Kıbrıs adası, bir bütün olarak ilk kez bu iki yıl içerisinde yapılan müzakereler, diplomatik temaslar, tartışmalar sonunda birinci derecede ilgili taraflarını uzlaşmaya varması ile, 16 ağustos 1960' da kısıtlı da olsa bağımsız bir cumhuriyet statüsüne kavuşmuştur

1878' de, Kıbrıs'ı diplomatik komplo ve siyasi şantaj yöntemiyle ele geçirerek 308 yıllık Türk dönemine fiilen son İngiltere, 1950'li yılların sonlarına doğru , adayı tek başına daha fazla elinde tutamayacağını anlayarak egemenliği diğer iki ilgili devletle paylaşmaya karar verdi. Bu amaçla hazırlanıp 1958 yazında açıklanan Macmillian planı, Kıbrıs'ın egemenliğini Türkiye ve Yunanistan'la paylaşılmasını (tri-condominium) ve adadaki iki esas toplumada kendi iç işlerinde özerklik tanınmasını öngörmektedir.

Ancak emperyalist ve sömürgeci İngilizlerin adaya barıştan çok düşmanlık tohumları ektiği bilinen bir gerçektir. Çünkü ilci toplum arasındaki sürtüşmeler onların varlığıyla da bir şiddetini arttırmaya başlamış ve hatta çatışmalara dönüşmüştü bile. 1950'li yılların başlarından itibaren başlayan Rum saldırıları her geçen gün şiddetini artırarak devam etmekteydi.

Rum-Yunan ikilisi , adanın bir bütün olarak Yunanistan ile birleşmesi emelinden yani "ilhak"tan geri dönüş yapmayı düşünmedi, düşünmeyecek..

EOKA'NIN KURULUŞU ve SÖNDÜRÜLMESİ

Makarios ve Yunanistan , Enosis'i miting ve muhtıralarla gerçekleştiremeyeceklerini anlayınca , terör yolu ile amaçlarına ulaşmayı denediler. Aslında bu fikir , Enosis plebisitinden sonra ve Makarios'un Baş piskopos seçildiğinden beri gündemdeydi.

Bu amaçla kurulacak yeraltı örgütünün lideri üzerinde birleşmeleri hiç te öyle sanıldığı gibi zor olmadı.

Bu lider Grivas'tı.

Grivas , 1919 da Anadolu'yu işgal eden Yunan ordusunda teğmen olarak işgale katılan , ikinci dünya savaşı yıllarında komünist partizanları arkadan vuran kralcı "X" örgütünü kuran ve gerilla savaşını bilen bir kişiydi.

Makarios'la bu örgütü partileştirmeye çalıştığı 1946 yılında tanışmıştı. 1951 yılı Mart ayında Yunanistan'a giden Başpiskopos Makarios, Atina'da Grivas ile görüşmeler yapmıştı

Bu görüşmelere , Yunanistan Başbakanı Venizelos , Başbakan yardımcısı Papandreu, Kıbrıs'ı Yunanistan'a ilhak etme cemiyeti ve Yunan kilisesi liderleri katılmıştı. Benzertoplantılar 2 - 21 Temmuz 1952'de yenilenir.

Bu arada, 1951 yılı Temmuz ayında ve daha sonra 1952 yılı Ekim ayında Kıbrıs'a gelerek , uzun süre kalan Grivas, gerekli ön hazırlıklara başlamıştı.

EOKA' run kuruluşuna hazırlık olmak üzere 1951 yılı sonlarından itibaren PEON gençlik örgütünü kuran Makarios , bu örgütü doğrudan kilise kaynaklarından desteklemekteydi. Toplantılar bile kilisede yapılmaktaydı.

PEON , 1953 yılında "tahrik edici ve yasa dışı eylem yapma" suçlaması ile İngiliz yönetimi tarafından kapatılır.

Bunun üzerine gizli olarak faaliyet göstermeye başlar ve en seçilmiş üyelerini EOKA'ya aktarır.1953 yılında Atina'ya dönünce hazırladığı eylem planlarını Makarios' a onaylattırdıktan sonra , harekete geçme kararı alır.

Bu arada 7 Mart 1953'te ABD'ye yaptığı bir ziyaretten dönen Makarios, Atina'da oluşturulan "Kıbrıs'ı Yunanistan'a İlhak " toplantısına katılır ve burada Enosis adına gizlilik ve bağlılık yemini eder

Grivas , Kıbrıs' a yaptığı ziyaretlerde silah çıkarma ve depolama yerlerini belirledikten ve çeşitli bölgelerde ilk hücrelerini oluşturduktan sonra , ilki 2 Mart 1954 ve ikincisi Ekim 1954' de olmak üzere iki parti silahı Baf sahillerinden adaya çıkardı.

Bu silahlar için gerekli para kiliseden karşılanmaktaydı. Gelen silahlar arasında mayın, elbombası , bren, sten, tomson, tabanca, mermi vb. patlayıcı maddeler bulunmaktaydı.

Grivas gerekli hazırlıkları tamamladıktan sonra , harekete geçmek için Makarios ve Yunanistan' ın emrini beklemeye başladı.

Beklediği emir ise 1955 yılı Ocak ayında geldi.

Kıbrıs sorununun BM'de görüşülmesinden sonra adaya dönen Makarios , Grivas'la görüşerek eylemlere başlamasını söyledi.Yunan Başbakanı Aragos'un da bunu onayladığı belirtilti.

Kıbrıs Rumlarınca eylemleri destekleyen gösteriler bile başlamıştı artık.Bütün bu gösterilerde tek bir çığlık yükseliyordu:

"YAŞASIN İLHAK"

Bu arada Makarios , 8 Eylül 1954'te yaptığı tahrik edici bir konuşmada şöyle diyordu:

"Bizans imparatorluğu zamanında din düşmanı barbarakıncılar, Küçük Asya'dan kalkıp buralara akın ettikleri zaman biz Tanrımıza sığınmıştık.Konstantinopolis'deki Ayasofya kilisesinde ayini yarıda kesip çanlarımızı susturdıkları zaman da yine Tanrımıza sığınmıştık.Bugün de esaret altında bulunan Yunan Kıbrıs'ımızın hürriyete kavuşması için Tanrımıza sığıyoruz.Tarih isabet etmiştir ki Kıbrıs ezelden beri Yunanlıdır.Yaşasın Yunanistan , yaşasın İlhak."

Grivas ise 12 Kasım 1954 tarihli günçesinde ise kilise ile işbirliğini anlatarak şu notları düşüyordu:

"İlk işim önce bir grup hazırlayarak onları eğitin.elf ve Yunanist~n.'cta hazır vaziyette bekletilmekte olan silah. yüklü gemi Kıbrıs'a g~li.nceye dek-> hiç kimseye görünmemek olmuştur.İkinci olarak da başlatılacak terör eylemlerini görüşmek üzere, kilise Ethnarhia'sı ilgilileriyle irtibata geçerek, ön hazırlıkları yapmak ve eyleme geçmekti.

27 Mart 1955'de Makarios'dan "başla" komutunu alan Grivas, EOKA örgütünü 1 Nisan 1955 'de harekete geçirerek birçok bölgede bomb.alarpatlatır.

EQM'nın bir polis karakoluna yönelen saldırısında 15 Türk de yaralanmıştı.Bu saldırıların başlaması üzerine Dr.Küçük Başkanlığındaki Kıbrıs Türk Milli Partisinde bir takım önlemler almak zorunda kalmıştı.

Grivas bu arada tehdit mektupları göndermeye başlamıştı.

Dr.Fazıl Küçük'e gönderdiği mektupta şu tehdidi savuruyordu:

"Bir süre önce Türk Milli Partisinin KITEMB adında bir teşkilat kurduğunu öğrendik. ...Eğer şimdiki kurbanların 15'i Türk ve ötekilerde hristiyan ise , Türkler faaliyetlerine devam ettikleri takdirde başlarına gelenlere layık olacaklardır.Eğer Türklerin iyiliğini isterseniz , kendilerine herşeyden uzak durmalarını tavsiye ederiz.Aksi takdirde bundan sonra ilk kurban sen olacaksın ..."

Grivas bu arada Rumların Türklerle her türlü irtibatını da tehdit yoluyla önlemişti. Öyleki bi Türk otobüsüne binen Rum' a gönderdiği mektupta böyle bir şeyi tekrarlaması halinde derhal infaz emrini verebileceğini söylemişti.

EOKA , 21 Haziran 1955'den itibaren saldırılarını Türklere de yöneltmeye başlamıştı.Bu saldırılar 1956 yılı Ocak ayından itibaren yoğunlaşmaya başlamıştı 1956 yılı Haziran ayı sonuna kadar.S Türk öldürülmüş,39 Türk yaralanmıştı.

Bu saldırılar karşısında Başbakan Adnan Menderes' e bir telgraf çeken Dr. Küçük ,acele yardım talebinde bulunurken ,31 Mayıs 1956' da da bilgi vermek için Ankara 'ya gidiyordu .Öte yandan Yunan Paramentosunun 5 Haziran 1956'da Türkler' i suçlayan bir bildirisini protesto eden TBMM, 13.Haziran' da durumu görüşüyordu.Dışişleri Bakanı Fuat Köprülü toplantıda yaptığı/konuşmada EOKA' nın para ve silahlarının Yunanistan 'dan geldiğini açıklıyordu.

5-6 Haziran 1956 'da ise Türk Haberler Merkezi' ne bir bombanın konması üzerine,Rum ve Türkler arasında Lefkoşa' da kavgalar çıkıyordu.Bu kavgaların sonunda Lefkoşa ortadan tel örgülerle ikiye ayrılıyordu.

2 Temmuz 1956' da bir demeç veren Adnan Menderes,adının Yunanistan 'a ilhakına karşı çıkarken,14 Temmuz' da bir demeç veren Yunan Başbakanı Karamanlis,AmerikalılarınEnosis için yardımcı olmasını istiyordu.

EOKA eylemlerinin tırmanması üzerine Kıbrıs Valisi Mareşal John Harding' in emriyle,9mart 1956 'da tutuklanan Makarios,Seyşeladalarına sürgüne gönderiliyordu.

Makarios' un sürgün nedenleri hakkında yayınlanan resmi bildiride,özetle şu nedenler üzerinde durulmuştur:

"I.Makarios 1951' de PEON' u kurmuş,bu örgütü 1953 'de gizli teşkilat haline getirmiş ve bundan EOKA' yı yaratmıştır

2.İngilizler' e ait olan veya İngiliz üretimi olan herşeye saldırı emri vermiştir

3.Grivas' ı 1951 Temmuzunda adaya davet etmiştir

4. Yunanistan' dan Kıbrıs' a silah ve mühimmat kaçırılmasında suç ortağı yapmıştır.

5.Grivas' ın yardımcılarında Zafiros Valvis adlı Yunan uyruklu bir kişiyi Kıbrıs 'a davet etmiş,bu şahsında katılımı ile bir kilisede Ethnarhia' nm ileri gelen ilhakçıları ile kendi başkanlığında toplantı yapmış ve bu toplantıda EOKA terör kampanyası için planlar hazırlamıştır.

6.Kıbrıs' taki teröristler tarafından kullanılmak üzere silah ve cephane alımı için 1954 'de ABD' ye yaptığı ziyaret sırasında oradaki Yunanlılardan para toplamıştır.

7.Şiddet ve katillğe teşvik edici bildirilerin dağıtılmasında suç ortaklığı vardır.Bu bildiriler Başpiskopos' a ait bir matbaada basılmaktadır.

8.Silah ve cephane Başpiskoposlukta depo edilmektedir.

9.Başpiskoposla tedhişçiler arasında sıkı ilişki vardır.

10.Şiddet ve tedhişçiliği kınamayı reddetmiştir."

1955 Haziranında kendisinden şiddet usullerini kınamasını rica eden Cantenbury Başpiskoposu'nun bu isteğini reddetmiştir.

Okul çocuklarına dinle bağdaşmayan yeminler yaptırmış, insanlar öldürülürken o vaazlarında hüküm giymiş tedhişçileri "kahramanlar" diye anmıştır.

Makarios ile birlikte cezalandırılan Girne Metropoliti Kiprianos, papaz Stavros ve Papaz Agathageli ve Papaz Polikarpos Yuannidis' in Enosisci kışkırtmalar yaptıkları, tedhişçiliği tahrik ettikleri, BOKA' yı destekledikleri belirtilmekteydi.

Bu arada Mihalakis Sava Karaolis ile Andreas Dimitriyu adlı BOKA Militanları cinayet suçu ile yargılanıp idam edilmişlerdi.

İdam kararını protesto etmek için Atina' da çıkan olaylarda , 7 kişi ölürken, Dışişleri Bakanı Teotakis sert eleştiriler sonucu istifa ediyor ve yerini AVEROF ' a bırakıyordu. Yunanistan hükümeti de İngiltere Büyükelçisini geri çekmek suretiyle protestoda bulunuyordu.

4 yıllık faaliyet döneminde 30 Türk köyüne saldırılar düzenleyen. ve bu köylerin Türk halkını göçe zorlayan BOKA 200 civarında Türk' u katletmiş yüzlercesini yaralamıştı.

Faaliyet süresi içinde: 4750 bombalı saldırıda bulunmuş 2976 sabotaj> eylemi gerçekleştirmişti.

Yunanistanla İngiliz Hükümetinin anlaşmasından sonra 1959 yılı için faaliyetlerine son veren Grivas, 20 Mart 1959 'da adadan ayrılır.

Saklı bulunduğu evden onu Kıbrıs Yunan Konsolosu Fridas alıp, Lefkoşa, uçak alanına götürür. Grivas' ı Yunanistan' a götüren uçağa Yunan Hava Kuvvetlerine bağlı bir avcı filesu eşlik eder.

Yunanistan da askeri törenle ve büyük gösterilerle devlet ileri gelenleri tarafından karşılanan Grivas" a general rütbesi verilir.

Yalnız bu tutum bile, Grivas ve. BOKA terörünün ardındaki esas ülkenin Yunanistan olduğunu .kanıtlayan bir olguydu.

TÜRK SAVUNMA ÖRGÜTÜ TMT'NİN KURULMASI VE 27-28 OCAK OLAYLARI:

İngiltere , Yunanlıların Enosis baskısına bir denge sağlamak amacıyla Enosis'e karşı olan Türkiye'nin ağırlığını daha fazla hissettirmesinden yanaydı. Yunanistan , 23 Temmuz 1955 tarihinde BM genel kuruluna başvurarak , Kıbrıs sorununu yeniden gündeme getirmek istemiş , Türkiye ise 1 Ağustos 1955'de BM'e gönderdiği bir mektupla , bunu protesto etmişti. İngiltere , Türkiye'nin de katılacağı bir uluslararası konferans toplanması halinde , Yunanistan'a destek verilmesini önleyeceğini düşünmelcteydi. İngiltere'nin düşündüğü konferans , kendi çağrısı üzerine 29 Ağustos 1955 tarihinde Londra'da yapıldı.

Tarihte "Londra Konferansı" olarak geçen bu konferansta , Yunanistan self-determinasyon ve Enosis-talebini yinelerken, Türkiye de coğrafi ve stratejik nedenlerle adanın Yunanistan'a ilhakına karşı çıkmaktaydı. Bu arada Konferanstan altı gün önce İngiltere'ye bir nota <veren Türkiye'nin , 23 Ağustos 1955'de Türklere yönelik saldırılara dikkat çekerek , saldırıların devamı halinde sessiz kalmayacağını duyurması dikkat çekicidir. Türkiye bu nota ile pazarlık dururmunu güçlendirmekteydi. Konferansta bir konuşma yapan Türkiye Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu , ilhaka karşı , bugün de geçerli olan şu tezi ileri sürüyordu:

"Kıbrıs , coğrafi olarak Anadolu yarımadasının bir uzantısıdır

Bu yüzden ada Türkiye'ye , ya da Türkiye çevresindeki Doğulu ülkelerin kaderiyle en az Türkiye kadar yakından ilgili olan bir devlete ait olmalıdır. Savaş durumunda Türkiye'nin ikmali ancak batı ve güney limanlarından mümkün olabilecektir ama bu limanların hepsi Kıbrıs'ın gölgesi altındadır. Eğer bu adayı elinde bulunduran , aynı zamanda Türkiye'nin batısındaki adalarda elinde bulunduran bir devlet ise o zaman Türkiye'yi etkinlikle çevrelemiş olacaktır. Hiçbir devlet kendi güvenliğini ne kadar yakın bir dost ve müttefik olursa olsun , bir başka devlete bütünüyle teslim edemez."

Türkiye'nin tavrı bu iken, Londra Konferansında Yunanistan'ın takındığı tavır ise yine İLHAK yönündeydi.

İngiltere , Kıbrıs'a self-Government vermeyi düşündüğünü açıklamıştı. Kıbrıs Türkleri ise Dr. Küçük , A.M. Berberoğlu Ve Ahmet Zaim'den oluşan üç kişilik bir heyeti , Türk görüşlerini anlatmak için Londra'ya gönderiyordu. Diğer yandan Kıbrıs Türk Kurumlar Federasyonu Başkanı Faiz Kaymak da, Türk hükümeti ile temaslar yapmak üzere Ankara'ya gitmişti,

Ne var ki İngiltere, Türkiye'nin Enosis'e karşı çıkma gerekçelerini de destekleyen bir tutum içerisindeydi.

Nisan 1955 de Churchill'in yerine başbakan olan A. Eden , parlamentodaki tartışmalarda şöyle diyordu:

"Kıbrıs'ın gerçekte Türkiye'nin yönetim biçimine aykırı bir sisteme sahip bir devletin eline geçmesi bile , Türkiye için ölümcül olabilecektir... Türkiye'nin eğer Kıbrıs'ın statüsünde değişiklik yapılacak kendisinin de Lozan antlaşmasında değişiklik isteme hakkının olacağı görüşünü benimsemesi şaşırtıcı değildir."

Londra Konferansında ülkeler , pozisyonlarını bir kez daha ortaya koyarken , İstanbul'da 6-7 Eylül olayları patlıyor ve Rumlara ait işyerleri saldırılara uğruyordu.

Konferansın çıkmaza girmesinin ardından Yunanistan'ın 23 Temmuz 1955'de yaptığı başvuru , 23 Eylül 1955 tarihli BM Genel Kurulunda görüşülür ve başvurunun gündeme alınmaması kararlaştırılır.

EOKA'nın 21 Haziran 1955'den itibaren Türklere saldırılara başlaması ve Türklerin bunlara ilk yığmsal tepkileri olan 6-7 Haziran 1956 olayları , iki halk arasındaki gerginliği iyice tırmandırmıştı

Türkiye'nin ilhaka kararlı karşı çıkışı , ABD ve Yunanistan'ı başka seçenekler aramaya itmişti.

"TAKSİM" fikri, işte bu arayışların bir sonucu olarak telafuz edilmeye başlandı...

Yunan Dışişleri Bakanı Averof; 23 Ekim 1956'da yaptığı bir basın toplantısında , taksimi ima ederek "Türkiye'nin de işine gelecek hal çarelerinin hazırlandığını" söylerken , bazı Yunan gazeteleri de ABD'nin taksim lehinde bazı planlar üzerinde çalıştığını yazmaktaydılar.

Bu arada , Türkiye'nin Atina Büyükelçisi .Settar İlksel de 7 Temmuz 1958 'de yaptığı bir açıklamada Yunan Dışişleri Bakanı Averofun , Ekim 1958'de kendisi ile yaptığı iki görüşmede taksim fikrini açtığını açıklamaktaydı.

Bu gelişmelerden sonra 19 Aralık 1956'da açıklama yapan İngiliz sömürgeler Bakanı Alan Lennox Boyd da , "self-deferminasyon ilkesinin Kıbrıs'ta uygulanması halinde , Taksim de 91ası bir sonuç olduğunu , self-determinasyon ilkesini savunan Rumların , bunu kabul /~mesigerektiğini" vurgulayarak, ilk kez Kıbrıs Türk halkının da self-determinasyon hakkına sahip olduğunu ifade ediyordu.

28 Aralık 1956'da TMM'de bir' k911~ ,şm.ayapan Menderes , Taksim tezine olumlu yaklaşarak , "mevcut koşullarda Türk halkı ile Türkiye'nin çıkarlarını koruyacak en iyi çözümün Taksim olduğunu" ifade ediy(.)-du.

1957 yılı içerisinde yeniden self - determinasyon-Enosis isteğiyle BM Genel Kuruluna başvuran Yunanistan'a karşı bp. kez İngiltere de BM'e başvurarak, bu ülkenin Kıbrıs'ta terörizmi desteklemesini şikay~t ediyordu.

26 Şubat 1957'de konuyu görüşen BM Genel Kurulu , sorunun barışçı çözümü için görüşmelerin başlaması çağrısını yapar.

28 Mart 1957'deise, sürgüldy.bu fünün Makarios , serbest bırakılır.Terörizmin siyasi elebaşı olan Makarios'un serb~t bır.kılması , Kıbrıs J:'ürkhalkı arasında derin bir hoşnutsuzluğa neden olurken , Türkiye basını ve Türk kamuoyu tarafından sert tepkilerle karşılanıyordu.

Bu arada Türk halkı lideri Dr.Fazıl K.'üçük , İngiliz sömürge yönetimine bir telgraf göndererek , Makarios'un serbest bırakışını şiddetle protesto eder,

Serbest bırakıldıktan sonra 17 Nisan 1957'de Atina'ya giden Makarios , resmi törenle ve büyük kalabalıklar tarafından karşılanır.

Türkiye' de bunu protesto için yapılan büyük gösteriler ise yasaklanırken , Türk basını bu tahriklere sert şekilde yanıt veriyordu.

Başbakan Menderes , Yunanistan'ın Makarios'a gösterdiği resmi ilgi ve yapılan resmi törenler üzerine sert bir demec verip Yunan hükümetini eleştirir.

Başbakan Menderes şöyle diyordu:

"Resmen Yunanistan'ın her hususta Makarios'un ortağı olduğunun bundan daha açık ifade edecek delili olamaz.Makarios'un sözlerinin ve efaelinin bütün ağırlığı , Yunan hükümetinin sırtındadır".

Tedhişçilik kaynağının neresi olduğunda bütün dünyanın anlamış olması gerekir.

BM'deki şansını 1957 yılı sonunda yeniden deneyen Yunanistan , yine "Kıbrıs halkına self-determinasyon" talebi ile BM'e başvurur.

Yunanistan'ın bu başvurusu birinci komitede sempati ile karşılanırken , Genel Kurulda gerekli çoğunluğu sağlayamadığı için , bir karar şekline dönüşmez.

Bu sırada Kıbn's'ta Volkan ve 9 Eylül gibi yerel direniş örgütlerinin kurulduğu gözlenmektedir

Ne var ki , bu direniş örgütlerinin , tüm adaya yayılmış olan Türk halkını ada sathında yayılmış olan ve organize olan EO:KA'ya karşı koruyamayacağı açıktı.

Daha geniş ve ada çapında organize olan , bilimsel esaslara göre örgütlenmiş yeni bir direniş örgütüne ihtiyaç vardı.

...ve TMT {TÜRK MUKAVEMET TEŞKİLATI}

Türk Mukavemet Teşkilatı , (TMT) işte bu gereksinimden doğmuştur.27 Kasım 1957'de Rumlarla meskun bir bölge olan Palluryodissa'da biraraya gelen Rauf Denктаş, Burhan Nalbantoğlu ve Kemal Tanrısevdi , TMT'yi kurarlar.

TMT , bir ulusal savunma örgütüydü ve esas amacı da BOKA saldırılarına karşı Türk halkını korumak , her köyde ve yerleşim biriminde halkı organize edip savunma grupları oluşturmak , bu grupları eğitmek , adanın Yunanistan'a ilhakını önlemek için mücadele etmek .anavatan Türkiye ile temasa geçip her açıdan desteğini temin etmek ve silahlı bir direniş örgütlemektir.TMT bu amaçla Türkiye'den silah getirecek , gençleri eğitecek ve tüm köylerde savunma grupları kuracaktı.

TMT 'nin bu yolda ilk büyük eylemi, 27-28 Ocak 1958'de başta Mağusa, Larnaka , Limasol ve Baf olmak üzere bütün adada yeni gösteriler yapılmış ve İngiliz askerleri ile çatışmaya girilmişti.

Bu çatışmaların sonunda 7 Türk şehit olmuş , 100'e yakını yaralanmış , birçoğuda tutuklanmıştı.

Kıbrıs Türkü'nün ulusal mücadele tarihinde önemli bir dönemecini oluşturan "27-28 Ocak Direnişi"ni ve o günlerde yaşanan olayları , "TMT'nin organize etmediğini"belirten Rauf Denктаş, o günleri bize şöyle anlatır:

26 Ocak 1958 akşamı Baf bölgesi köylerini ziyaretten dönmüştüm.Sabahın saat altısında başlayan yolculuğumuz gecenin dokuzunda sona ermişti.Oğlum Raif'in yaşı günü idi.Geç vakte kadar beni beklemiş,cocuğum nihayet uyumuştı.Bitkin bir vaziyette bende yatağıma uzandım.

27 Ocak' ta benim doğum gününü idL"Şöyle çocuklarla bir dolaşır dinleniriz" diye düşünüyordum ki sokaktan sesler gelmeyeibaşladı." YA YA YAŞA ŞAŞA DOKTOR KÜÇÜK ÇOK YAŞA-YA TAKSİM: YA ÖLÜM"Diyen bu seslerle yatağımdan fırladım.Doktor Küçük Kıbrıs 'ta yoktu,acaba habersiz geri mi geldi diye düşündüm.Acele giyinerek sokağı fırladım.

Mağusalı Şemmedi,elinde bir Türk .bayrağı,göğsü bağp ~cı~ bağırıyordu.Arkasında heyecanlı bir gençlik onunla beraber. tempo tutuyor,Atatürk Meydanına doğru yürüyorlardı."Ne oldu" diye sordum."İngilizler Taksim tezini kabul etti,tatbik edecekler.Bozkurt gazetesine Reuter den bildirdiler"=cevabınıaldım.o günlerde dakikalar birçok şeye gebe olabiliyordu.İştiklerime ihmal vermemekle beraber"iñşallah"diyerek kalabalık ile yürümeye başladım.Bozkurt gazetesinin idare evi o zaman Asmaaltında idi.Oraya kadar gittik.Mesajda,İngiliz Dışişleri Bakanının eski bir beyanatına aften bir haber yayınlanıyordu.Bu,hiçte halkın anlamadığı manada ve mahiyette bir mesaj değildi.Kendilerine bunu izah etmeye çalıştım.Anlayan olmadı."Ne demek efendim haber telsizle Londra 'dan geliyor"deniyordu.Hele Şemmedi hiç laf anlamıyordu."Yürüyün..Liseye...Çocuklarıda alalım"diye feryat ediyordu.Kalabalık

liseye doğru yürümeye başladı.Bu saatte koşuvarlarında rahatça uyuyan lise gençlerini ayağı kaldırmak feci bir şeydi,lüzumsuzdu,boşunaydı,çünkü hiçbirşey olmuş değildi.Kalabalığı takip ederek bende liseye geldim.

Şemmedi en önde Lise binasına girmiş,yatılı kısmından gelen iki-üç gençle konuşuyordu.Yanlarına gittim.Şemmedi " Çocuklarda gelsin"diye ısrar ediyordu. Gençlerde heyecanlanmışlardı.Kendilerine gereken şekilde konuştum. "Siz bırakın Şemmedi' bayram yapsın,gecenin bu saatinde sizin bu şekilde numayışe katılmanızı hiçbirimiz istemiyoruz,lüzumsuzdur" dedim. Gençler beni dinledi. Şemmedi de "Peki ağabey dediğin olsun. Yalnız bize müdahale etmeyiniz?"diyerek okuldan ayrıldı.

Dışarıya: çıktığımda İngiliz Polis kuvvetlerinin oraya gelmiş olduğunu,telsizleri ile polise bilgi verdiklerini,kalabalığı dağıtmak için tedbir düşündüklerini gördüm. Yanlarına yaklaşıp hüviyetimi bildirdim.Nümayişlerin sebebini anlattım.Gençlerin Türk Mahallelerinden geçip Girne Kapısının'da,İnönü Meydanı 'nda dağılacaklarına dair kendilerine garanti verebileceğimi söyledim,müdahale ettikleri taktirde meselenin lüzumsuz yere büyüyeceğini ileri sürdüm.Bu mesajımda polise bildirdiler ve nümayişçilere tamamen Türk semtinden geçmek suretiyle izin verdiler.

Topluluğu adım adım takip ettim.İkimizde bir Üzüntü vardı.Rum baskısı altında yaşamamak,anavatanın bayrağı altına girmek için her şeyi göze almış olan Kıbrıs Türk'ünün bütün hissiyatını temsil eden bir avuç insanın galeyanı görülecek şeydi. Gecenin karanlığında ve sessizliğinde gür seslerle milli marşlar okuyorlar,arasırada "ya taksim ya ölüm"diye bağırıyorlardı.Heyecanla açılan pencerelerden çocuk,kadın,ihhtiyar başları uzanıyor ,ne oldu diye çöşkun topluluktan izihat istiyorlardı. Şemmedi gür sesiyle cevap veriyordu:

"Kıbrıs'ın taksim kararı çıktı,Türk askeri geliyor"diye!..Pencerelerden uzanan başlardan bir sevinç ve şükran çılgılığı kopuyor,kalabalık,sevinçli haberi daha üçra köşelere yaymak üzere durmaksızın ilerliyordu.Bu şekilde İsmet İnönü Meydanı'na kadar gelindi.Polis Osman Örek' i evinden aratmıştı.O da orada idi.Halkın hissiyatına iştirak eden>bir konuşma yaptı ve kalabalığı dağılmaya,ağır başlılığa davet etti.Bir müddet sonra kalabalık dağılmaya başladı.Şemmedi ve Osman Örek' in kucaklaşıp öpüşmesi ile sona eren o akşamki olayların,27 Ocak gününde beş şehitle kapanmak üzere tekrarlanacağı hiç kimsenin akıl ve hayalinden geçmemişti.Fakat öyle oldu...

27 Ocak sabahı evden çıktığım zaman halkı heyecanlı buldum.Akşamki haber manşet halinde Bozkurt 'ta yayımlanmıştı.Her okuyan bayram ediyordu.Küçük gruplar halinde toplantılar,beş-on kişiden oluşan yürüyüş kabileleri oluşmaya başlamıştı.Genel bir bayram havası vardı.Temas edebildiklerimize durumu izah ediyorsaydıktta herkes "yahu gazete yazdı,siz,ne dersiniz"şeklinde cevap veriyordu.Liseden haber geldi.Birkaç sınıf yürüyüşe çıkıyordu.Biraz sonra şimdiki Saray Otel' in yanında beliriveren küçük bir talebe topluluğu gördük.Komandoların binasında köşe başında idi.Talebeler milli marşlar söyleyerek oradan geçerken,balkondan birdenbireş-üzzerlerine göz.. yaşartıcı bomba atıldı.Etraf biranda karıştı.Olayları yerinde görenlerden birisi olarak kan tepeme çıkmıştı.Hazım Remzi' nin kitapevinin önünde toplanmış duruyorduk.Polis kuvvetlerinden gelen bu tahrike rağmen talebeler soğukkanlılıkla yollarına devam etmişlerdi.Polis yine Osman.Örek' i bulmuş,kendisinden talebelere dağılmalarını temin etmesini istedi...Fakat Osman Bey bir gruba konuşurken diğer taraftan başka bir grup beliriveriyordu.Kız,erkekçocuklar,ellerinde Türk bayrakları:

"Bayrağımız canımız feda olsun kammız..Kurtulsun vatanımız..."diye haykırarak yürüyor,halk,gözleri yaşlı gönülleri ferahlamış bir şekilde gençleri alkışlıyordu.

Polise bu nümayişin maksat ve gayesi Osman Örek ve Ümit Süleyman Beyler tarafından aalethmı-Türk çocukları sevinliyordu. Sevinçlerini izah ediyorlardı. Bir müddet sonra dağılacakları anlatıldı. Polisin baskı kullanmaması rica edildi...

Atatürk Meydanı ile Çağlayan arasındaki yolda ileri geri gidip gelen gençlere halkta katılmağa başlamıştı. Yürüyüşün taşkınlıkla neticelenmesine ihtimal yoktu. Polisten Niyazi Efendi çocuklarla birlikte gidip geliyordu. Böylelikle Polis ve Hü.kümette bu nümayişin o şekilde devam edebileceğine izin vermiş sayılıyordu...

Saat onüçte doğru bütün okulların iştiraki ile bandolu, bayraklı gayet güzel bir yürüyüş yolu tertip edildi. Çağlayan tarafından Atatürk Meydanına doğru gelen kolun başında Türk bayrağı taşıyan, ilahilemiş bir Türk kızı vardı. Büyük bir vakar ve olgunluk içinde saatlerce devam eden bu yürüyüşün idarecilerin basiretsizliği nedeniyle beş kişinin ölümüyle sonuçlanacağı kimse düşünemezdi.

Sabahtan beri yürüyüşü kati bir şekilde önlemek yoluna gitmeyen Hükümet Kuvvetleri nümayişler ikibini aştığı bir anda, kimseye haber vermeksizin, kati kararlarını almışlardı meğer... Öğrencileri polisin önünde öteye geçirmeyecekler, her ne pahasına olursa olsun geri çevireceklerdi... Bu aptakca karar bize 5 cana mal olacak fakat Kıbrıs Türkünün davası uğruna ölme azmini dünyaya duyurmağa vesilede teşkil edecekti...

"Bayrağımız kanımız feda olsun canımız" ... Sert adımlarla Türk gençleri ilerliyordu. Son turlarını yapıp dağılacaklardı. Kıbrıs' ta Türklük, Rum' a boyun eğmeyecekti. Bunun marşını söylüyorlar, bütün dünyaya bunu haykırıyorlardı. İleride elleri silahlı polis birlikleri İngiliz kumandanlarının idaresinde yolu kesmiş, bekliyorlardı.

Son yürüyüşünü yapıp dağılmak üzere olan ve sabahtan beri hiçbir şekilde hiçbir taşkınlık yapmamış bulunan üçbin kadar öğrencinin önünü kesen komando birliklerinin arkasında İngiliz askerleri baklıyordu. Hükümetin birdenbire yeni ve yersiz bir kararla kuvvet gösterisine başvuracağı anlaşılmıştı. Öğrencilere "Geri dön ve dağıl" emri verildi. Tezahüratın en coşkun anında böyle bir emrin dinlenmeyeceği aşıkardı. Öğrenciler "Atatürk Meydanından, dönüp geleceğiz ve dağılacğız" dediler. Bu talebi dinlemek, hiç olmazsa gençlere bir şans vermek adaletin gereğiydi... Buda yapılmadı. Son defa olarak dağılın emri verildi. Ümiy Süleyman o sırada, Komando birliklerini idare den İngiliz polis kumandanına yaklaşıp "öğrencilerin istediği izni temin için beş dakika beklenmesini, yukarıya polis merkezine çıkarak gereken izni temin edeceğini, öğrencileri taşkınlığa sevk edecek bir harekete geçilmemesini rica etti ve İngiliz kumandanı Mr. Chamberlain den "fpekala beklerim" vaadini aldı. Fakat ne acıdır ki Ümit Süleyman henüz on onbeş adım ilerlemiş iken polisler öğrencilere göz yaşartıcı bomba yağdırmaya başladı. Önde bayraktar kız bayrağı ile yere serildi, göz yaşartıcı bombalar üstüste pinlerce talebenin üzerine yağdıyordu, Ben kalabalığın en arkasında idim. Birden bire dağılır gibi olan öğrenciler yerde yatan bayrağımızı görünce aslan kesilmişlerdi. Üzerlerine doğru yürüdüm. Hepsininde gazın tesirinden gözlerinden yaş akıyordu. Süratle geriye doğru kaçaplar vardı. Korkmayın çocuklar dediğimi hatırlıyor musunuz? başı sırsıklam, ayaklarından pabuçlarını kaybetmiş, saçları gözüne düşmüş bir kız öğrenci hem gözlerini siliyor hemde "korkmuyoruz Denктаş ağabey, diğer köşeden geçip, alçaklara hücum edeceğiz" diye cevap verdi. Bende Samanbahçe nin köşesinden içeriye dalıp polisin arka kapısından girdim ve doğru kumandan Mr. Rice in odasına çıktım. Ümit Süleyman da oraya henüz varmıştı. Jandarma Kumandanı Niyazi Bey, Lefkoşa Kaymakamı, askeri idare erkani hep orada idiler. Dışarıdan gaz bombalarının patlayışı halkın uğultusuna karışıyordu. Pencereden baktım. Şimdiki Saray

Otelin bulunduğu civar görülüyordu. Silahlı İngiliz Askerleri taş ve şise yağmuru altında gerilemekte idiler.Öfkemden nefes alamıyordum.Karşımızdaki manzara o kadar ciddi idi ki...Türk gençleri İngiliz askerlerine karşı cephe almışlardı.Bizi bir taraftan BOKA tehdit ederken şimdide İngiliz askerleri kovalıyordu.Bu manzarayı odadakilere göstererek "Hepinizide tebrik ederim...Dört yıldır BOKA run yapmağa muvaffak olamadığını dört saatte siz yapabildiniz.Şimdi İngiliz askerleri hem Türklere hem BOKA ya karşı cephe alacak ve dolayısı ile BOKA run üzerindeki baskı azalacak.BOKA nınyaptırmaya çalıştığ da bu idi."

Olaylar bu şekilde başlamış ve her geçen gün devam etmekteydi. Olayların etkisi hemen Türkiye'ye yayılıyor ve tüm Türkiye 'yi kapsayacak şekilde milyonlarca kişinin katıldığı mitingler yapıyordu.

Bu mitinglerde Bnosis'e karşı çıkılıyor ve Enosis'e karşı bir anti-tez olarak geçici bir dönem savunulacak olan TAKSİM tezi ön plana çıkarılıyordu.

1950'li yılların başından itibaren Kıbrıs'a büyük ilgi göstermeye başlayan Türkiye gazeteleri ise , 3 Şubat 1958 tarihli sayılarını Kıbrıs'lı Türklere yönelen saldırılan kınamak için , siyahbaşlıklarla yayınlanıyordu.

Bunlara ilaveten tüm Türkiye'den İngiliz yönetimine protesto telgrafları gönderilirken , Kıbrıs'ta gönüllü olarak Türklerin yanında savaşmak için bir haftada 25bin kişi başvuruda bulunuyordu.

Bu arada Lefkoşa 'da, 10 Mart 1958'de, Bnosis'e karşı ve taksim lehinde yeni ve büyük bir miting yapıyordu.

Bunu 8 Haziran da İstanbul'da yapılan miting izliyor ve bu mitingler ülkenin tüm illerine dalga dalga yayılıyor.

80 yıllık aradan ve sessiz bekleyişten sonra tüm Türkiye kamuoyu ayağa kalkmış olaylara karşı nasıl bir tavır almaları gerekiyorsa o şekilde davranıyorlardı.

Adanın İngilizlere devredilmesinden sonra , Rumlarla Yunanistan'm ilhak çabaları ve tahriklerini büyük bir olgunluk ve soğuk kanlılık ile karşılayan Türk halkı , artık şahlanmıştı.

Halkın , basının , aydınların , gençliğin ve partilerin sahip çıkıcıyla.Kıbrıs sorunu artık ulusal bir dava haline dönüşmüştü.

Artık Kıbrıs Türkleri yalnız değildi.ve Kıbrıs sorunu Türkiye'nin onayı olmadan , Türk halkınınbeklentileri tatmin edilmedençözülemezdi.

Bu arada , iki halk arasında 7 Hazirandan itibaren şiddetlenen çatışmalar , özellikle karma köylere yayılarak , 54 Türk ve 56Rum'un ölümüne neden oluyordu.Burada bu olayları bizzat yaşamış ve şahit olmuş.sayın Doğan Nadiri ile yaptığımız bir röportaja yer vermeyi uygun görüyoruz:

Doğan Nadiri Anlatıyor:

-isminiz ve doğum yeriniz?

-Doğan Nadiri 1948'de İnönü köyünde doğdum.

-58 olaylarında sanırım ilkokul öğrencisiydiniz , o yıllardan hatırladıklarınızı bize abnlatırmısınızlütfen?

-56'da TMT'nin kurulduğunda çok küçük olmama rağmen herşeyi hatırlıyorum .Çünkü bizler sürekli olarak olayların içinde büyüdük ve tüm konuşmalar önümüzde yapıyordu.Babam bizim köyün ve civardaki diğer yerleşim birimlerinin yeraltı (TMT) sorumlusuydu.Ayrıca silah deposuda bizim evde gizlenmişti.Herhengi bir polis baskınında silahlarınereye saklayacağımızbize öğretilmişti.

- Yalnız mıydınız yoksa evde sizin gibi başka küçüklerde var mıydı?
- Benden iki yaş büyük birde ağabeyim vardı.
- Peki , köyde Rumlarla birlikte mi yoksa yalnızca sizler yani Türkler mi yaşıyordunuz?
- Bizim köyde sadece Türkler vardı.O dönem İngiliz idaresi altındaydık.Gerçi c bütün ada 1960 Ağustos'una kadar İngiliz idaresi altındaydı ama tam anlamıyla bir eşitlikten söz edemeyiz.
- TMT'nin o bölgedeki faaliyetleri ve olaylar ile ilgili hatırladıklarınız nelerdir?
- 58'lerde , TMT'nin faaliyete geçmesiyle beraber gerek İngiltere gerek Rumlara karşı her türlü hareket başlamıştı.O zamanlar yaşımızın küçük olmasına rağmen bizde uygun görevler düşmekteydi.İki gemi silah gelmişti.Bu silahlar bizzat babam tarafından teslim alınmıştı.Ve yine kendisi sevk edilecek yerlere göndermişti silahları
- Babanızın ismi neydi bu arada?
- Saffet Nadiri.
- Çatışmalar nasıldı? Yani sizin aklınızda kalanlar mesela ...
- 1958'de karışıklı tacizler sürüyordu.12 temmuz 1958'de bizim köyden Mağosa'ya giden Türk araçlarına pusu kuruldu ve 5 köylümüz şehid edildi.Bugünkü gibi gözümün önündedir; şehit cenazeleri ve yaralıların sevk edilmesi esnasında yaşanan acı verici olaylar.Anaların ve çocukların hıçkırıklarını duyar gibi oluyorum.
- Peki siz hemen karşı bir saldırıya geçip cevap veriyormuydunuz?
- Bizim savaşımız herhengi toplumsal bir kıyıma karşı müdaafa şeklindeydi daha çok.Ayrıca toplum olarak bilgisizdik.Birbirimizle irtibatımız dahi çok zor koşullarda gerçekleşiyordu. O zamanlar bir de İngilizlerin adadan gitmesi için "YA İSTİKLAL YA ÖLÜM"propagandalar mitingler ve yürüyüşler falan düzenleniyor burada toplumu bilinçlendirmeye çalışıyorlardı.
- Türkiye' deki mitinglerden haberiniz oluyormuydu?
- Demişim ya o dönemde haberleşme olanakları çok kötüydü.Elektrik bile 1958'de gelmişti köyümüze.
- Sonra ki yıllarda neler oldu peki?
- 1960' da biz köyden ayrılıp Lefkoşa'ya yerleştik. O zamanlar devamlı yürüyüşler ve mitingler yapılıyordu.EOKA'nın "Türklerle ilişkilerinizi 'keseceksiniz" olayına karşı TMT'de bize Rumlarla alış-veriş kısıtlıyordu.Piyasa Rumların elindeydi.1960 yılında yapılan "Lozan ve Zürih" antlaşmaları sonrası İngilizler adayı terketmeye başlamışlardı.Bundan sonra olaylar bir nebze de olsa durgunlaştı.
- Aklıma gelmişken size bir anımı anlatayım:
- "1959'da abim ben ve bir küçük kardeşim Taksim Olaylarından etkilenip kin güttüğümüz. Rumun bahçesini yaktık.Fakat ateş rüzgarında etkisiyle gidip bir Türk'ün bahçesini de tutuşturmuştu. II yaşlarındaydım bir çocuktum o zamanlar" (Hafiften gülümseyerek anlatır Doğan Bey bu anısını).Ve şöyle devam eder:
- 21 Aralık 1963 te biz Lefkoşa'daydık .16 yaşında bir delikanlıydım. Okullar kapatılmıştı.İnanılmaz bir yokluk vardı-Babam Yağmurlan'da bulunan izci kampında halkı eğitmekle görevliydi.Silah çıkarmalarına katılır ve silahların dağıtımıyla ilgilenirdi.Günlerce eve gelmediği olurdu.
- 21 Nisan 1964'te fiilen çatışmalara katılmaya başladım.Hiç bir eğitim almadan direk cepheye gittik.Bu dönemde çatışmalar şiddetliydi eğitim alacak zaman dahi yoktu ve silahlarımız hem kısıtlı hemde basit idi. Av tüfeklerini ve bazı basit silahları kullanmasını kısaca gösterdiler hepsi o kadar.Aynı gece sipere nöbete gittik.Lefkoşa'nın Çağlayan bölgesindeydik biz.Çatışmaları nasıl anlatacağımı bilemiyorum onlar ancak yaşanan , anlatılamayan olaylardı ve fakat savaş Allah bize bir daha yaşatmasın.Neyse

çatışmalar bittikten sonra TMT askeri düzene geçti.Türkiye'den gelen subaylar vasıtasıyla bize normal askeri eğitim verildi.

Bu arada Türkiye Cumhuriyeti'nin Kızılay'ı vasıtasıyla yiyecek ve bazı ihtiyaçlarımızdan oluşan sorunları gidermeye çalışıyorduk.Bu temel gıda ve ihtiyaç malzemeleri daha çok asker yakınlarına dağıtılıyordu.

1968'e kadar sürekli alarm halinde bekledik. Sabah saat 8'den 1'e kadar okul daha sonra 1-4 veya 4-7 nöbet , saat 7-9 arası etüd olurdu.Gece de 9-12 veya 3-6 nöbet ve sonrası yine okul. ...Günler böyle gelip geçti...

-Bundan sonra 74'e kadar olan dönem de neler yaptınız?

-21 Aralık olayları olduğu zaman ben lise 1 deydim.64 Eylül'ünde okul açıldığında , hızlandırılmış bir ders programı uyguladılar bize.Dokuz ay gibi kısa bir süre de iki yıl bitti.66'da liseyi bitirdim ve 68'e kadar bekledim.Daha sonra Türkiye 'ye gittim.1974' e kadar Türkiye'de kaldım.Tesadüfen Kıbrıs'a geri döndüğümde yıl 1974 idi.15 Temmuz 1974'te Rumlar darbe yaptı.Bunun üzerine bütün mücahitler tekrar silah altına çağrıldılar.Bariş Harekatından bihaber gelmişim adaya fakat şansa 20 Temmuz 1974 Bariş Harekatına katıldım.Bu zaman dilimi içerisinde sıcak çatışmalara katıldık.Biz sadece bulunduğumuz bölgeyi müdaafa ettik.Büyük bir taarruza katılmadık.9 Eylül 1974'te tekrar terhis oldum.İki yıllık evliydim ve Türkiye ye dönmeliydim.Zaten bundan sonra da pek bir şey olmadı sanırım.

-Doğan Bey değerli bilgilerinizdenötürü size teşekkür ederim.

-Yardımcı olabildimsene mutlu bana...

"YA TAKSİM.:.... YA ÖLÜM".İşte bu slogan herkesi etkileyen büyük bir ateşin tutuşturucu kıvılcımı gibi kulaklarda aşına bir ses olarak sanki sonsuza dek yankılanacak...

Türkiye de ise 8 Haziran 1958 de İstanbul da yapılan. ve "YA TAKSİM YA ÖLÜM"sloganlarınınhakim olduğu mitingler zinciri,6 Temmuz 1958 de sona erdiğinde toplam 43 miting,10 kapalı salon toplantısı,yapılmış,bu toplantılara 2.690.000 kişi katılmıştı.790 konuşmacı 108 saat konuşmuştu.bu coşkuyla paralel olarak,Ankara Radyosu da 5 Temmuz 1958 den itibaren her akşam yorumlu "KIBRIS SAATİ" yayınlamayabaşlamıştı.

İki halk arasındaki çatışmalar Temmuz ve Ağustos aylarındada sürerken,İngiltere nin adadaki askeri gücü 20bin askere ulaşıyordu.

İngiliz yönetimi iki halk arasındaki çatışmaları denetim altına alamayınca,Türkiye ve Yunanistan ın yardımlarını istiyor ve bu iki ülkeye yaptıkları çağrılarla,Ağustos ayı içinde çatışmalarındurmasını sağlıyorlardı.

21 Ağustos 1958 den itibaren yeniden saldırılara başlayan BOKA-sivil Türk halka yönelik terör eylemlerinitürmandırmayabaşlamıştı.

Bu saldırılara karşı Türk halkını korumak kararlılığında olan Türkiye ve adadaki otoritesini devam ettirmek isteyen İngiltere ise bu kez Yunan hükümeti üzerine büyük baskılar yaparak teröre son verilmesini istemekteydi.

Bu baskıların sonucu iledir ki tutum değiştirmek zorunda kalan Yunanistan,aşamalı Enosis hedefine doğru kayarak"önce bağımsızlık-sonra Enosis"tezinin benimsemeye başlıyordu.

Bu amaçla 25 Temmuz 1958 de Grivas a bir mektup gönderen Kıbrıs taki Yunan konsolosu,"Enosis i saf dışı bırakmayacak bir bağımsızlıkdüşüncesinin varlığını açıklıyordu.

Esasen Makarios da Enosis i saf dışı etmeyecek ve Türklere azınlık hakları öneren bir plan, 7 Eylül 1958 de Yunanistan a ve 22 Eylül 1958 de ise İngiltere ye açmıştı.

Türk tarafı ve Türkiye ise buna derhal karşı çıkıyordu. Kıbrıs Türk halkı lideri dr. Fazıl Küçük, 23 Eylül 1958 de bugünde savunmakta olduğumuz aynı tezle Makarios a yanıt vererek "Kıbrıs ta tek bir milletin değil, iki ayrı milletin bulunduğu ve Makarios un azınlık addettiği Türk toplumuna vereceği garantilere güvenilmeyeceğini" yineliyordu.

Türkiye Dışişleri Bakanı Fatin Rüştü Zorlu da 19 Kasım 1958 de Washington da yaptığı açıklamada şöyle diyordu:

"Adayı Yunanlılara ait samyorlar. Türkleri inkar ediyorlar. Birine istiklal tanınırsa, diğerine niye. tanınmasın? İstiklal arazilere değil, halklara tanınır, Adada iki cemaat vardır. Türklere istiklal tanınırsa kabul ederiz."

Yunanistan yanında, Makarios. unda "aşamalı Enosis" politikası görüşünü savunduğu ve bağımsızlığı Enosis e bir sıçrama tahtası olarak gördüğü, Zürih anlaşmalarının imzalanmasından sonra Grivas a yazdığı bir mektubun tabellidir.

Zürih te Türkiye ve Yunanistan arasında 11 Şubat ta imzalanan Zürih anlaşmasından bir gün sonra, 12 Şubat 1959 da, Atina da Yunan Başbakanı Karamanlis anlaşmalar hakkında bilgi alan Makarios, hemen bir gün sonra 13 Şubat 1959 da Grivas a bir mektup yazarak durumu anlatmıştı.

Makarios. bu mektubunda "aşamalı Enosis" politikasını açıklayarak "asıl amaç olan Enosis e, Enosis ve yalnız Enosis. politikasıyla varmanın mümkün olmadığı anlaşıldığını, bu nedenle Enosis e ulaşmak için başka yolların denenmesinin gerektiğini, gerçekçi olmanın doğru olduğunu" yazıyordu.

Nitekim, bağımsızlık anlaşmalarını imzalatıktan sonra adaya dönen Makarios, ayağının tozuyla yaptığı açıklamada "Bağımsızlığın nihayi bir hedef olmadığını, sadece Enosis e giden yolda: bir ara aşama olduğunu" açıklayacaktı. Bu açıklaması doğrultusunda 1960-63 Cumhuriyet döneminde süren Enosis faaliyetleri, Kıbrıs. siyasi yaşamının ve iki. halk arasındaki ilişkilerin belirleyici unsuru olacaktı.

Nitekim Cumhuriyet ilanın~ karşın/ EOKA cılar devletin tüm .kilit noktalarına yerleştirilecek ve nihayet 21 Aralık 1963. te Enosis in önündeki. en. büyük engel olan Türk halkını ortaklıktan atmak, egemenlikteki söz hakkını ve eşit statüsünü yok ederek bir azınlık durumuna düşürmek için silahlı. saldırılar girişeceklerdi.

Bu saldırılar sonucunda 103 köyü 2 yağımalayan 109 ibadet yeri tahrip edilen, adanın %3 ünde kuşatma altına alınan, bütçe olanakları ile Meclis yürütme organı ve tüm kanun hizmetlerinden dışlanan Türk halkı, Türk Barış Harekatına kadar 11 yıl boyunca self-determinasyon ve egemenlik hakkına sahip çıkarak ilhakı önleyip. bağımsızlığı korumayı başarmıştı.

Yunanistan ise örneklerini bolca aktardığımız ilhakçı!; girişimlerini doruğa çıkararak 20 bin kişilik bir askeri gücü Kıbrıs a çıkarmış ve adanın %97 sini fiilen işgal etmişti.

Yunanistan ın ada topraklarını bu işgali, Rumların ortaklık devletini işgaline güç vermiş ve Enosis için en uygun koşulları yaratmıştı.

Ne ki Yunanistan ın 15 Temmuz 1974 teki nihai ve kanlı Enosis darbesi, 20 Temmuz 1974 te Türkiye tarafından akamete uğratılacaktı.

KIBRIS CUMHURİYETİNİ YIKMAK İÇİN YAPILAN GİRİŞİMLER VE 1963 SALDIRILARI:

Dört yıl boyunca Enosis için adayı kan ve teröre boğan EOKA nın eylemleri Zürih anlaşmasının imzalandığı 11 Şubat 1959 tarihinde görünüşte sona ermişti.

19 Şubat 1959 da imzalanan Londra anlaşması ile de Kıbrıs da asırlardan beridir varolan iki halk arasında , her iki ulusal halkın eşitliğine ve kurucu ortaklığına dayanan Kıbrıs Cumhuriyeti kurulmuştu.

Kıbrıslı Türkler için Kıbrıs Cumhuriyeti benimsenebilecek bir çözümdü. Her şeyden önce eşit bir halk olarak kabul edilmişler ve Cumhuriyetin kuruluş anlaşmalarının altına kurucu ortak olarak imza atmışlardı.

Cumhuriyetin her organında belli oranlarda temsiliyet ve katılım hakkı elde etmişlerdi.

Geçmişte yaşanan acı olayların tekrarlanmaması için Türkiye nin etkin ve fiili garantörlük hakkı elde edilmiş ve ilk etapta 650 kişilik bir Türk alayı Kıbrıs ta üslenmişti.

Kendi cemaat işlerine bakacak ayrı bir Cemaat Meclisi olacaktı. Birçok önemli yaşamsal konuda Türk tarafına ayrı oy hakkı elde edilmişti.

Bütün bunlara ilaveten Rumların girişecekleri anayasaya aykırı eylemler için bağımsız bir Alman yargıcın başkanlığında bir Türk ve bir Rum Yargıçtan oluşacak tarafsız bir Anayasa Mahkemesi oluşturulacaktı.

Bu nedenlerle Kıbrıs Cumhuriyeti , Kıbrıs Türkleri ve Türkiye için kötünün oldukça iyi bir sonucu idi. Şu koşulla ki, karşı tarafta Enosis uğraşlarına son versin ve cumhuriyete sahip çıksın..

Çünkü Kıbrıs Cumhuriyeti Anayasası Rumlara da oldukça geniş olanaklar tanıyan bir anayasa idi.

Her şeyden önce Cumhurbaşkanı, sürekli olarak Rum Toplumunun seçeceği bir kişi olacaktı.

Tüm Cumhuriyet organlarında nüfus oranlarına denk bir çoğunlukla temsil edileceklerdi. (yönetimde 70/30, orduda 60/40) 950 kişilik bir Yunan alayı Kıbrıs a gelecekti. Yunanistan ın garantörlüğü sağlanmıştı. Kendi cemaat işlerine bakacakları bir cemaat meclisleri olacaktı.

Dolayısı ile Cumhuriyeti benimsemelerini gerektiren pek çok neden vardı. Yeter ki Bağımsız Cumhuriyet Rumlar tarafından da içtenlikle benimsensin.

Ne var ki onlar için amaç Cumhuriyet değil, adanın Yunanistan a ilhakı idi. Ve Cumhuriyet ilan edildikten sonra da bu amaç değişmiş değildi.

Cumhuriyet, ENOSİS e giden yolda bir adımdı. Şimdi sıra Türklerdeydi. Eruygun zaman da Türk engeli ortadan kaldırılıp yapılacak bir halk pylaması veya alınacak bir Meclis karan ile adanın Yunanistana ilhak edildiği duyurulacaktı.

Bu amaçla gizli den gizliye EOKA faaliyetlerini sürdürüyordu. Eski EOKA liderleri Cumhuriyetin kilit mevkilerine yerleştiriliyordu. Hatta EOKA cı olan izlemekle sorumlu olan bir Bakanlığa bile yani İçişleri Bakanlığına bile hızlı bir EOKA cı olan Yorgacis getirilmişti:

Rum basını, kilise, okullar, öğretmenler, çeşitli örgütler, Anayasa ile yasaklanmış olmasına karşın Enosis lehine yoğun bir kampanya sürdürmekte, genç beyinleri yıkamaya devam etmekteydiler.

İşte böyle bir ortamda Rum liderliği Anayasanın emretmesine karşın ayrı belediyeler kurmaya yanaşmıyor,kendi cemaat meclislerini ısrarla kurmuyor ve tüm bunlar yetmezmiş gibi Kıbrıs Türklerinin eşitliğini koruyan Anayasa maddelerinin değiştirilmesi için 13 maddelik bir değişiklik önermesini gündeme getiriyordu.

Bu arada Rum. liderliğinin,Belediyeler konusunda haksız olduğunu belirten bir karar alan Anayasa Mahkemesinin bağımsız ve tarfsız başkanı Anayasa Profesörü Forsthoff da BOKA cıların yoğun baskı ve tehditleri sonucu Rum liderliğini suçlayan bir açıklama yaparak görevinden istifa ediyor ve adadan ayrılıyordu.

Kıbrıs Türkler i Makarios tarafından hazırlanan değişiklik önerilerini değerlendirmeleri sürerken AKRİTAS kod isimli bir imha planı çerçevesinde harekete geçen Rum gizli örgütü ve Cumhuriyet ordusu ile polisinde görevli Rum asker ve polisler,adadaki Yunan alayının desteği ile Türk yerleşim birimlerine saldırıya geçiyordu.Tarih ise 21 Aralık 1963.

İşte Rum liderlerinin sözünü ettiğimiz tavırlarını kanıtlayan ve Cumhuriyete inanmadıklarını en açık bir biçimde gözler önüne seren konuşmalardan bazıları.Cumhuriyetin kuruluş anlaşmaları imzalandıktan sonra adaya dönen Makarios şu görüşü vurguluyordu:

"Bu anlaşmaları baskı altında imzaladım.Bu anlaşmalar ENOSİS e giden yolda bir araçtır."

15 Ağustos 1962 de Cikko Manastırında yaptığı konuşmadan:

"Kıbrıs Rumları BOKA kahramanları tarafından başlatılan işi tamamlamak için çalışmalıdır.Mücadele şimdi yeni bir biçimde sürmektedir ve hedefimize ulaşmaya kadar sürecektir."

4 Eylül 1962 Panaya köyü konuşmasından:

"Hellenizmin müthiş düşmanı olan Türk ırkının bir parçasını teşkil eden küçük Türk toplumu adadan kovulmadıkça BOKA kahramanlarının görevi asla sona ermiş sayılmaz."

"Makarios un ve diğer Rum liderlerinin bu tür konuşmalarını bolca sıralamak mümkündür.İşte bu konuşmaların yarattığı güvensiz ve gergin ortamdan gizliden gizliye hazırlanan.Rum silahlı ~çleri,21 Aralık 1963 te silah zoruyla Türkleri Cumhuriyet yönetiminden uzaklaştırmak.ve sindirip azınlık.haklarına razı etmek amacı ile her yanda saldırılara başladı.Ellerindeki derme çatma silahlarla direnen Kıbrıs Türkleri kısa sürede yüzlerce kayıp vererek,katliamlara uğny~rak J03 köyünü terk etmek ve abluka altında açlık,sefalet ve yokluk içinde tam 11 yıl,tal 1974 e kadar yaşamak zorunda kaldı.

Bu süre içinde.yok edilmekten Türk.jetlerinin Lefkoşa üzerinde alçaktan uçmaları ve Türkiye nin müdahale hazırlıklarına başlaması üzerine kurtuldu.

Böylece.... Türkiye nin adaya müdahalesi de ilk bu şekilde gerçekleşmiş oluyordu.Türk jetleri ada üzerinde ihtar uçuşları yaparken;Türk Alayı da kışlasından çıkıp Lefkoşa ve Gönyeli de Türk halkını.savunacak bir pozisyôna yerleşiyordu.

Türkiye nin adaya ikinci müdahalesi ise 1964 yılında gerçekleşmiştir.

Grivas liderliğinde Erenköy bölgesine saldırıya geçen Rum Milli Muhafız Ordusu ile Yunan Askerlerini durdurmak amacı ile 8-9 Ağustos 1964 tarihlerinde,sınırlı polis hareketi çerçevesinde bombardıman hareketine girişen Türkiye,böylece birkez daha ,önce bu bölgedeki Türklerin,sonrada tüm adadaki Türklerin imha edilmesini önliyordu.

Sınırlı polis. hareketini gecmeyen bu müdahalelerin üçüncüsü yine Grivas liderliğindeki Rum ve Yunan birliklerinin 15 Kasım 1967 de Geçitkale ve Aytodoro köylerine saldırması sonucu gerçekleşmiştir.

Her iki köye de onbinlerce askerle saldıran Grivas ın köyleri işgal etmesi,köylerde katliam yapılması ve tüm köy halkının esir alınması üzerine ,Türk uçakları yine alçaktan uçmaya başlamış,Türk birlikleri çıkarma gemilerine binip Akdeniz e açılmışlardır.

Türkiye nin bu barışçı hareketları sonucu Kıbrıs Türkleri topyekün imhadan kurtulmuşlardı ama,kendi bölgelerinde abluka altında yaşama durumları sürüyordu.

Diğer yandan Rum liderliğide Türkiye nin üç kere gerçekleştirdiği sınırlı müdahale ile Kıbrıs Türklerinin sürdürdüğü kararlı direnişten hala ders almamış ,gereken sonuçları çıkarmamıştı.Gözü kapalı bir şekilde Enosis politikası-devam ediyordu.İşte bu döneme ait belgelerden bazıları:

Makarios un Atina Ak:ropolis.Gazetesinde yayınlanan demeci:
"ENOSİS in tahakkuk etmesi için Kıbrıs,Yunanistan ın bir parçası olacaktır.Yunanistan da NATO nun bir üyesi olduğuna göre Kıbrıs ta NATO nun bir üyesi olacaktır.Bazı kimseler Kıbrıs ın bağımsız bir devlet olarak NATO ya iltihak etme gayesini gütmesi gerektiğini NATO ile birleşmenin ENOSİS davasına hizmet edeceğini iddia etmektedir. Bu fikri neden paylaşmadığının sebeplerini izah edecek olursam ,bugün- büyük milli zararlara sebep olacağı kanaatindeyim."

Makarios uzun vadede bir eritme politikası ile ENOSİS e ulaşmayı hedeflerken ve bu yolun ENOSİS e ulaşmada en emin yol olduğunu açıklarken,Grivas ve Yunan cuntası ise ani bir silahlı hareketle Kıbrıs-Türk direnişininin kırılmasını ve bir Meclis kararı ile ENOSİS inilânını savunuyordu.

Nitekim biri 1964 de,biride 1967 de olmak üzere Enosis i öngören iki meclis kararı oybirliğiile alınmışve zemin hazırlanmıştır.

1974 darbesine işte bu ortam içinde gelinmiştir.Bu konuya girmeden önce 63 sonrası dönemi kapsayan olaylar ile ilgilibirtanışımıza kulak verelim:

Kendisi bugün Burhan Nalbantoğlu Devlet Hastanesi Başhekimidir.Sayın Zeki Mahirel ile yapılan röportajı sunuyoruz:

"Dr.Zeki Mahirel Anlatıyor:

-Önceliklekendinizi tanıttirmısınız?

-1944 Limasol doğumluyum.O zama~~pyümüzün adı Taşlıca (Anoyra) idi.

-Köyde Rumlarda yaşıyormuyduyok~atamamen Tür.~köyümüydü?

-Köyde Rumlarla birlikte yaşıyorduk.E.um'lar 1000 kişHi.~ bir nüfusa sahipti.Biz ise sadece 100 kişiydik nüfus olarak.1963'te olaylar patlak verdiğinde her yerde olduğu gibi azınlık durumunda ki bizlerde buradan göç etmek zorundaydık.O dönemdeki teşkilatın gerek gördüğü zorunlu bir göçtü bu.1964'ün ilk günlerinde bizim köyümüz tamamen Düzkaya'ya göç etti.1963'te b.en üniver~t!~ eğitimi için Ankara'ya gitmiştim.Şubat tatilinde Kıbrıs'a döndüğümde öğrend~111 ~ilemin Düzkaya'ya. göç ettiğini.Seyahat özgürlüğü yoktu. Apar topar Saray Hotele\erleştirildik.1964 Şubat'ıydı ve 5-6 gün burada (Saray Hotel) kaldıktan.sonra askeri bir emirle bizi "Bozdağ"denilen tepelere mücahit olarak gönderdiler.9-10 gün sonra bir arkadaşımızın taksici olan eniştesi gelip bizi aldı..Buradan Limasol' a gittik.

1964 Şubat ayının sonunda Ankara'ya geri döndük.Okula başlamıştık ve dersler devam ederken Kıbrıslı öğrenciler arasında bir hareket başlamıştı.Bu hareketin neticesi olarak Kıbrıs'a bir çıkarma planı düşüncesi gün geçtikçe yayılıyordu.fakat Türkiye Cumhuriyeti hükümeti ilk etapta buna izin vermedi.

-Tarihi tam olarak hatırlıyormusunuz?

-Evet 21 Mart 1964 idi ve ülkenin başında İsmet İnönü vardı.Ama daha sonra bizi yani Kıbrıslı öğrencileri topladılar.Sonra bizi bekleyen Askeri Eğitim Kampına götürüldük.Yer Ankara Zirköy idi.O zaman anladık ki bu harekat Genel Kurmay' da ki genç subaylar tarafından gizlice yönetiliyordu.

Türkiye'de Kıbrıslı öğrenciler 57 kişi olarak gittik.Orada hep birlikte eğitime başladık.

Bir gün akşam üzeri eğitimler devam ederken Binbaşı Hüseyin tarafından içtimaya çağrıldık.İçtima esnasında aramızdan 20 kişi ayrıldı.Bu 20 kişi arasında bell de vardım. Ve biz iki arabayla Zirköy'den meçhule doğru yol almaya başladık.(30 Mart 1964)

Bu arada okulu tamamen unutmıştık.Ailemizle hiç bir irtibatımız yoktu.Ertesi gün sabah , şafak vakti bir deniz kenarında olduğumuzu gördük. Sonra iki sivil adam geldi.Bunlar 21 Aralıktaki çatışmalarda yaralanan polis çavuşlarıydı. Yine bunlardan biri 1974'ten sonra Polis Komutanlığı yapan Kemal Hıvınoğlu idi.Ayrıca başçavuşlar ve orada bizk karşılayan Tahsin Binbaşı vardı.Nihayet anladık ki biz balıkçı taknasiyle Kıbrıs' a sevkedilecektik. Anımızda 20 ton silah ve cephane ile birlikte gece yarısına 1-2 saat kala hareket ettik. Çıkış noktamız Erenköy olacaktı.Hepimiz 18-20 yaşlarında gençlerdik ve inanılmaz heyecanlıydık-Gözlerimiz tetikte ve neyle karşılaşacağımızda tam olarak bilmiyoruz.Sabahın ilk ışıklarıyla Kıbrıs'a yaklaştık.Bu arada farkında olmadan Erenköy sahilini geçmişiz , Poli Rum kasabasından projektörler denizi taramaya başladı.Bu bizim işimize yaradı ve kaptan rotayı tekrar düzelterek Erenköy' e çevirdi.

Çıkış yaptığımız bölge (Mansura , Erenköy , Alevkayası) Rum köyleri ile çevrili bir alandı.Burada ki Türkler balıkçılık ve tarım ile uğraşırlardı.Badem ve zeytin ağaçları da vardı.Başka da bir şey yoktu ...

Buraya ayrıyeten bizden önce 40 kişilik bir gruptan oluşan siyasal öğrencileri de gelip yerleşmişlerdi.Biz buraya bizden bir gece önce gelen Jandarma Yarbay Sadi İrmaklar'ın emrine girdik.

Köydekilerle birlikte toplam 200(kişilik bir gücümüz vardı.Burada ki köylüler Rumca'yı iyi konuşabiliyorlardı

-Beraberinizde götürdüğünüz silahlarnelerdi?

-Silahların çoğu av tüfeği idi.Az miktarda hafif makinalı vardı.Ayrıca 1. ve 2. Dünya Harbi'nde kullanılan tüfekler de vardı.Havan ve Bazukalarımız bile vardı.

Bu arda diyebiliriz ki Kıbrıs için. olayın önemi anlaşılmış ve silah kapımız da böylece açılmıştır.

Tecrübesizliğimizden ilk zamanlar yöreye getirdiğimiz küçük havan ve bazukalarla sağa sola ateş ettik.

3 Nisan günü aşağıdaki Rum köyüne ateş açtık.Ardından Rumlar bizim bulunduğumuz bölgeyi <dikkate almaya başladılar ve bu;ı;da>(Erenköy}oluşan gücün farkına vardılar.

Asıl Erenköy çatışmalarının olduğu 5-8 Haziran da 700 kişilik bir gücümüz vardı. 500 öğrenci, 200 köylüden oluşan bu mücahit grubun silahları ise; A-4 tüfek, A-34 makinalı tüfekler, 61 , 81 , ve 105 'lik havan toplarından oluşuyordu.Biz 30 millik bir bölgenin kontrolümüz altında olduğunu sanıyorduk , 5 Ağustos a kadar.

Rumlar dağ yolundan sürekli malzeme asker taşıyorlardı.Bu arada bir varlık olduğunu gören öğrenciler zayıf idareden yakınmaya başladılar.Yarbayımız gitti.Bu Arada Edip Binbaşı ve "Komutan Cenk" dediğimiz Fikret Atun Yüzbaşı olarak bölgeye geldiler.Aynı zamanda Lefkoşa'ya silah dağıtımına da başladık.

5 Ağustos'ta Denктаş ile birlikte Albay Rıza Uluçkan geldi.Albay bize hemen siper kazdırmaya başladı.Ne var ki geçkalmıştık.5 Ağustos akşamı Rumlar saldırıya geçti. Pienya'dan Bozdağ'a uzanan ve bir saat kadar süren çok şiddetli bir çarpışma oldu.Gece sabaha kadar eldeki olanaklarla hem direnmeye hem de sığınak hazırlamaya çalıştık.

Selçuklu köyünün Yüksektepe mevkiinde Rumların yolu ile bizim aramızda BM vardı.Bir müsademe oldu.Bariş Gücü kulesinde farklı kişiler vardı.Keşif için kuleye gittiğimizde Rumlarla karşılaştık ve Bariş Gücünden eser yoktu.Ogünü geri döndük. Bu çarpışmalarda Rumlar 8000 , biz 700 kişi idik.Kendimizi, koruyabilmek ve hayatta kalabilmek için elimizden geleni yaptık.Ertesi sabah o kulübeye yine gittik ve bir Rum askerini gördük.3 kişiydik ve elimizde makineli tüfek vardı.gün y~ni ağarıyordu saat 4-5 gibiydi.Biz bu adamı vurduk.Ardından kısa.fasılalarla atışa devam ettik.

Bir saat kadar sonra Rumlar karşı saldırıya geçtiler.Havan mermileri yağdırıyorlardı ve cehennem gibiydi. Onlar hakim bir tepede oldukları için avantajlıydı ve bizi daha iyi görüyorlardı.Havanlar 5 adım kadar yakınıma düşmeye başladı.Biz siper de gizlenmiş ateş ediyorduk ki bu esnada bir. ses "makinalı gizli yerde" diyordu Rumca.Yani o kadar yaklaşabilmişlerdi.İnanamadım ...Tam bu esnada kolumdan yaralandım.makinalı tüfeğimi arkadaşşıma bırakıp cephe gerisine yaramı sarmak, için çekildim.Bu esnada havan atışları neticesinde bir arkadaşşımın şehid olduğu haberini aldım.Yıkıldım...

Yakında ki bir Türk köyüne gitmeniz gerekiyordu.Bu çarpışmalar 1 buçuk gün devam etti.Rumlar bizim bu bölgede çok güçlü olduğumuzu sanıyorlardı.Biz gerçekte öyle olmasakta kendimizi güçlü hissediyorduk çünkü biz özgürlük savaşçılarıydık..

Erenköy'de revirde bir gece yattım.Ertesi gün Karargahın olduğu mağaraya gittim.Biz bu arada büyük tehlike altındaydık ve SOS çekmeye başladık.Gelen bilgiler bizden Erenköy'ün tepelerine çekilmemizi istiyordu.Biz tepelere doğru çekilirken geçtiğimiz yerlere "bubi tuzakları"kuı-uyqrduk.Bu arada tepede bulunduğumuz yerlere beyaz örtüler çekmeye başladık.Çiink-iiistihbarattan gelen bilgiye göre olası bir bombardıman uçuşundan söz ediliyordu.

7 Ağustos'ta yapılan ihtar. uçuşlap>.esnasında bizimkiler yu.kardan etrafımızın tamamen Rumlarla çevrilmiş olduğunu gördüklerini bildirdiler.Ardından bizim güvenliğimiz için uçaklar Rumlara at~ş. c;\çtı.denizde bulu.ıanrum savaş gemilerinede aynı şekilde ve hatta 8 Ağustos'ta kopyqylara da...Jetuçc;\Wan.Türkiye'nin garantörlük hakkını kullanması sonucu böyle intil<ç;lc. etmiş ve sınırlı olan bu harekatı başarı ile gerçekleştirmiştir.

Şimdi aklıma gelen bir ayrıntı var. ki unutmam mümkün değil.Bu anımda size anlatmak isterim.

-Aslında çok güzel anlatıyorsunuz.O yüzden hiç sözünüzü kesmek istemedim Zeki Bey , lütfen devam edin.

-Karargah mağarası denen yerde bize doğru gelen uçakları seyrediyordum.Bir ara baktım ki Rum tarafından gelen ve renkleri bizim uçaklara benzemeyen uçaklardı bu gelenler.Ben bir bağırdım:"YERE YATIIN" diye.Herkes yere yattı ve saklandı.Bunlar F-104 uçakları idi.Yani tahmin ettiğim gibi Rum uçakları.Bu uçaklar okula camiye ve bizim bulunduğumuz karargah mağarasına bomba bıraktılar.Benim bağırmaımla belki de 30-40 kişinin hayatı kurtuldu.Cami , okul ve küçük bir cephanelik isabet aldı.O uçaklar gittikten sonra yine şiddetli çatışmalar oldu.Fakat Rumlar bulunduğumuz yere 2 km den fazla yanaşamadılar.Bu çarpışmalar ve kısa çatışmalar 1966'nın Ocak ayına kadar sürdü.Karşılıklı baskınlar oldu.Oldukça çok sayıda şehid verdik.

-Bu çarpışmalar esnasında ailenizle hiç görüşmediniz mi?

-Maalesef hiç görüşme olanağımız yoktu.Şartlar çok elverişsiz idi.Ne onların benden , ne de benim onlardan haberim yoktu.

28 Ocak 1966'da Barış Gücünün gözetiminde , Biz öğrenciler Yedidalga Limanı'ndan İskenderun' a gönderildik.

-Çarpışmaların yaşandığı dönemlerde aklınızda kalan başka ne gibi gelişmeler olmuştu?

-Biz çok silah taşımıştık ve Yeşilirmak'ta da bizim gibi öğrenci olan 40 kişilik bir gurup daha vardı mesela hatırladığım. 1964 Mart ayında ki İstanbul TAKSİM olaylarının buradaki yansımaları da beni etkilemiş ve devamlı diri tutmuştur.Ayrıca Türkiye'li soydaşlarımız da gönüllü olarak bu adaya gizlice gelip çarpışmalara katılmışlardır.Örneğin bunlar arasında bugün ATV Kıbrıs. Muhabiri olan Metin Çatan vardır.Bir de 1968'in Haziran'ına kadar Makarics'un koyduğu yasaklardan dolayı çok sıkıntılı ve sefalet dolu günleri hatırlarım.

Bu tarihten sonra Türkiye'ye gittim.1972' de mezun oldum ve Kıbrıs' a geri dönüp eğitime başladım.1974 Barış Harekatında ben iki yıllık asistan doktordum.Bu yıllarda Kıbrıs Türk'lerinin doktor sayısı çok azdı ve oldukça fazla faydamız dokundu.

15 Haziran'da bir doktor arkadaşımın doğumunu gerçekleştirmek için Bafa gittim. 15 temmuz tarihinde Baftaydım.O tarihlerde kızım Gamze 11. aylıktı daha.19 temmuz da yine bir doğum için Lefkoşa'ya çağrıldığımı öğrenen Baf Sancaktarı bana izin verdi. Ben de Lefkoşa'ya tekrar döndüm.

Bu arada Rumlar arasında Nikos Samson-Makarinos çekişmesi vardı ve bizimle hiç uğraşmadılar.

Hatırladığım ve anlatmak istediğim bir olay var ki bunu Rıza Uluçkan'ın dilinden anlatayım ben:

Rıza Uluçkan anlatıyor:' Benim Kıbrıs'ta Bayraktarlık yaparken yaptığım en büyük hata ; aldığımız yanlış bir istihbarat sonucu Kamil Hocaoğlu'nu (Zeki Bey'in dayısı) ve bir arkadaşını öldürtmek olmuştur.Ayrıca Kamil'in kardeşi de yaralı olarak kurtulur,"

Bu ikiside (Kamil Hocaoğlu ve kardeşi) benim dayım olur diyen Zeki Mahire! şöyle devam ediyor anlatmaya:Bunlar Baf bölgesinde "yörük"namıyla anılan ve Rum lara korku salan çok yiğit delikanlı insanlardı.Fakat kendileri vatan hainliğiyle suçlanıp tuzaga düşürüldüler .Çünkü ortada politik.bi» çıkar çatışması vardı.Cemaat Meclisi 'nde üye olan bazı insanlar yerlerinin dayıma kaptırılması endişesiyle böyle bir komplo kurmuşlardır.Bu gerçek daha sonra ortaya çıkmış ve dayılarımın suçsuzluğu ispatlanmıştır.Fakat onlara bu çirkin iftirayı atan insanlar kendi vicdanlarıyla nasıl hesaplaşırlar onu bilemem.

-Verdiğiniz bilgiler ve yürekten anlatımınız için çok teşekkürler efendim.

-Siz de sağ olun.Tanrı o günleri bir daha göstermesin ...

-Amin diyor ve eklemek istiyorum"savaş ancak yaşamayana cazip gelebilir".

YUNAN CUNTASININ ENOSİS AMAÇLI 1974 DARBESİ:

Geçitkale olaylarından sonra (15 Kasım 1967) Türkiye nin baskısı sonucu Türk tarafının tüm isteklerinin kabul edilmediğinden, 28 Aralık 1967 günü Geçici Türk Yönetimi ilan edilmiş , bunun ardından Haziran 1968 de toplumlararası görüşmeler başlamıştı. Bu görüşmelerde Rum tarafının tutumunu Prof Orhan Aldıkaçtı nın yazdıklarından daha iyi anlıyoruz. Aldıkaçtı şöyle diyor:

"İkili görüşmelerde Makarios ve yönetiminin tutumu incelenek olursa, hayal ve hırsların esiri olmaya devam ettikleri , gerçeği birtürlü kavrayamadıkları görülür. Onlara göre Türkler 1963 te reddettikleri , amacı adada Rum egemenliğe saf, basit devlet kurmayı öngören anayasa değişikliklerini, özerk bir yönetim kutluktan sonra şimdi kabul edeceklerdi."

Buna göre Rum tarafı "Veto hakkının kaldırılması , seçim kanunu , vergi kanunu konularında Türklere tanınmış olan özel oylama hakkından vazgeçilmesi, kararların meclisin salt çoğunluğu ile alınması cemaat Meclisinin lağvı, polis ve jandarmanın birleştirilmesi, ayrı Türk ve Rum mahkemelerinin kaldırılması, devlet memuriyetlerindeki Türk oranının %20 ye düşürülmesi" konularında ısrar ediyordu.

Orhan Aldıkaçtı nın bu konuda yazdıklarına göre , durum şöyleydi:

"Rumlar, Türklerin şartlı kabulüne karşı hiçbir konuda Türk tekliflerini kabul etmediler. Toplumlara 87. maddeye ilaveten yeni özerk yetkiler verilmesi sorununda, polis sorununda, ayrı belediyeler konusunda herhangi bir gelişme olmuyordu. Rum tarafı özerk Türk ölgütünün dağılmasını ve Türklerin azınlık haklarına razı olmalarını istiyordu."

Görüşmeler bu 111 inval üzerinde bir sonuç almadan sürerken, diğer yandan da Rum toplumu arasında baş gösteren (ENOSİS .e ulaşma konusunda) görüş ayrılıkları yavaş yavaş bir iç silahlı çatışma ortamı yaratıyordu. Nitekim 1970 yılı Mart başlarında Makarios un bindiği bindiği "helikopter. e ateş açılarak bir suikast girişiminde bulunuldu. Sorumlu .olarak Enosis yanlısı Ulusal Cephe .üyesi 11 kişi göz altına alındı. Ardından 16 Mart günü eski İçişleri Bakanı Yorgacis öldürüldü. Bunun ardından. 1971 yılında gizlice adaya dönen Grivas .bu kez BOKA B adı ile fanatik Enosisçileri gizlice örgütlemeye başladı. ye giderek tedhiş ve terör eylemleri adanın her yanına yayılma eğilimi gösterdi.

Görüldüğü gibi Enosis, Makarios tarafından" arzulanan ancak hemen gerçekleşmesi için engeller olan "bir amaç olmaya devam etmiştir.

Ve aynı Makarios bu konudaki görüşünü Yunan Cuntasına yolladığı ve Yunanlı Subayların geri çekilmesini talep ederi 2 Temmuz 1974: tarihli mektubunda da dile getirmekte bir sakınca görmemişti.

Makariso şöyle diyordu:

"Kıbrıs taki devlet temellerini yıkmaya çabasında Yunanistan hükümetlerinin çabaları büyüktür. Kıbrıs Devleti ancak Enosis durumunda dağılmalıdır. Ne var ki ENOSİS in mümkün olmayışı Kıbrıs Devleti temellerinin dahada sağlamlaştırılmasını gerektiriyor."

Terör ve şiddet olayları sürerken Grivas ın 27 Ocak 1974 tarihinde Limasol da saklandığı evde ölmesinden sonra, 25 Nisan 1974 te bir bildiri yayınlayan Makarios; EOKA B yi yasa dışı ilan etti. 26 Haziran da ise "Yunan istihbarat

servislerinin BOKA B yi yönlendirdiğini"belirterek,"Rum Milli Muhafız Gücü nün Rum yönetimine bağlanacağını"açıkladı.

2 Temmuz 1974 te,Yunan hükümetine bir mektup gönderen Makarios,BOKA B yi desteklediklerinden ötürü Cuntayı protesto etti ve Yunan subaylarının adadan geri alınmasını taleo etti.10 Temmuz 1974 te ise yaptığı basın toplantısında "650 Yunan subayının geri alınmamasıhalinde RMMO yu dağıtacağını"açıkladı.

Bundan önce ise 5 Temmuz 1974 tarihinde Haravgi gazetesi "20 Temmuz dan önce Yunan subaylarının Kıbrısta hükümet darbesi yaptıracaklarını,Türkiye ve İngiltere nin adaya müdahalesini önlemek için darbenin dünya kamuoyuna tamamen iç mesele olarak sunulacağını"açıklıyordu."

DARBE BAŞLIYOR:

Makarios un gönderdiği mektubu tartışmak üzere 13 Temmuz 1974 te Cuntanın başı General Gizikis başkanlığında Yunan Genel Kurmay Başkanı,Yunanistan ın Kıbrıs Büyük elçisi,ve Rum Milli Muhafız Ordusunun Komutanının katılması ile Atina da bir değerlendirme toplantısı yapılır.Ve çok büyük olasılıkla bu toplantıda darbe kararı alınır.Toplantının bitiminde ise 15 Temmuz tarihinde yeniden toplanılacağı açıklanır.Ancak Makarios un 19 Temmuz 1974 tarihinde Güvenlik Konseyinde yaptığı konuşmada da belirttiği gibi"15 Temmuz da Kıbrıs mektubun cevabını beklerken,cevap gelmiştir."

Ve 15 Temmuz sabahı kışlalarından çıkan Yunan subayları ve fanatik BOKA cılar yönetimindeki Milli Muhafız Ordusu darbe hareketına başlamıştır.

Ancak darbecilerin elinden' kurtulan Makarios,adanın bağımsızlığının teminatçısı olangeri kalan iki ülkeden otoritesini yeniden kurmak için yardım ister.

Hiç şüphesiz bu darbe 1960 anlaşmalarına göre oluşan meşru düzenin yeni bir ihlali idi.Ve Sampson un başa, getirilmesi dei Türk toplumu açısından büyük tahrik idi.Çünkü Sampson un gerek 1958 lerde;gerekge1963 ten sonra Türklere yönelik eylemleri planladığı,yönettiği ve Küçük Kaymaklı> da olduğu gibi bilakis eli silahlı saldırılarda bulunduğu tüm Türklerce iyi bilinen bir gerçektir.Nitekim daha sonra Sampson anılarında açıkladığı gibi esas amaçları"önce Makarios cuları önce bertaraf etmek ardından Türk toplumunu ortadan kaldırarak BNOSİS i kısa yoldan askeri araçlarla gerçekleştirmektir.

Tankların saldırıları,top ve ağır silahların kullanılması ve yedek polislerle solcuların kitle halinde katledilmeleri üç gün boyunca sürdü.Bu arada bütün dünya ülkeleri darbeyi ve Yunan Cuntasını şiddetle kınadılar.

Darbenin başarıya ulaşmasından sonra ilk tepki Türkiye Hükümetinden gelir ve zamanın Başbakanı Bülent Ecevit "Darbe ile işbaşına gelen yönetimi kesinlikle tanımayacağını"belirtir.

Ağustos 1960 ta Londra da Türkiye,Yunanistan ve İngiltere arasında imzalanan garanti anlaşması,Kıbrıs ta kurulu düzeni yeniden tesis etmek amacıyla,Türkiye nin müdahalesini geçerli kılmaktadır.Türkiye bu amaçla hazırlıklarını yoğunlaştırmakta ve ortak müdahale için İngilter ile birlikte hareket etmeyi tasarlamaktadır.İngiklter nin ortak müdahale ye yanaşmaması üzerine Türkiye tek başına müdahale yi gerçekleştirecektir.

20 Temmuz Barış Harekatının siyasi ve insalcı nedenlerinin bir bölümü böylece sıraladıktan sonra,Askeri-Stratejik nedenlerle,tarihsel,psikolojik,kültürel nedenlere ve müdahalenin gelişimine geçmeden önce şu soruyu yanıtlayalım:

Peki,Kıbrıs Türkleri i İngiliz döneminden günümüze kadar bunca olay karşısında ne gibi bir tepki göstermişler,Rumların yoğun Enosis faaliyetleri karşısında ne gibi bir savaşım yöntemi izlemişlerdir?

Hasan Yusuf Gudum Anlatıyor:

Bir Türk ailesinin Rum canileri tarafından nasıl katledildiğini bir göz şahidi anlatıyor:

"Gün 24 Aralık 1963 , Türklere karşı Rumlar tarafından saldırılar üç.gündür artan bir hızla Kıbrıs'ın her tarafında devam ediyordu.Savunmasız kadınlar , yaşlı erkekler ve çocuklar vahşice öldürülüyorlardı.Kanlı saldırıların en kötüsünü Lefkoşa'nın Kumsal bölgesi görmüştür.Bu evde, Kıbrıs Türk Alayı doktoru Binbaşı Dr.Nihat İlhan'ın eşi ve üç çocuğu , Binbaşının Alaydaki görevinde olduğu sırada , korunmak için sığındıkları banyo edasında canı Rumlar tarafından kahpece ve acımasızca katledilmiş ve şehid olmuşlardır.

İşteRum barbarlığına örnek sayılanbuolayasahne olmuş binada bulbunmaktasınız Şimdi olay esnasında bu evde yaralanmışnlararasında olan Hasan yusuf Gudum'un anlattıklarını dinleyelim:

-24 Aralık 1963 gecesi , eşim Feride'yle komşumuz Binbaşı İlhan'ın evindeydik.Yine komşularımızdanMeriç Ayşe Hanım, kızı Işın ve Ayşe Hanım'ın kızkardeşi Növrer de.bizimle beraberdi.1.kşanyemeğini yirorduk.Ansızın Kanlı Dere tarafından eve kurşun yağmaya başladı.Bulunduğumuz yemek odası tehlikeliydi.Hemen banyoya koştuk.Burasının daha güvenli oldu~nu düşünmüştük.Dokuz kişiydik.

Eşimden başka herkes banyoya sığınmış , eşim tuvalete saklanmıştı.Korku ve dehşet içinde bekledik.Binbaşı doktorun hayalın İlhan banyoda , kollarında çocukları Murat , Kutsi ve Hakan olduğu halde ayakta.duruyordu.Ansızın sokak kapısının büyük bir gürültüyle kırıldığını işittik.Makinelitüfeklede eve giren Rumlar her tarafı taramaya başlamışlardı.Bir ara Rumca bir sesin"Taksim istersiniz haa!"diye bağırdığını işittim.Tekrar kurşun yağmuru başlamıştı.Bayan İlhan üç çocuğuyla birlikte birden bire küvetin içine yığılmıştı, vurulmuşlardı.Bu esnada banyoya giren Rumlar , silahlarındaki kurşunları tekrar üzerimize boşalttı.Binbaşının çocuklarından birinin inlemesini işittim ve kendimden geçtim , bayılmışım.İki-üç saat sonra ayıldığım zaman Bayan İlhan'ın ve çocuklarının küvette ölü yattıklarını gördüm.

Ben ve diğer komşular ağır yaralıydık.Eşime ne olmuştu aceba?Derhal tuvalete koştum.Yerde yatıyordu vahşice öldürülmüştü.Sokakta silah sesleriyle karışık "imdat!" yetişin!..Bizi kurtaracak yok mu?!! Feryatları geliyordu.Çok korkmuştum.Yatak odasına geçtim ve karyolanın altına saklandım.Bir saat. daha geçmişti.Uzaktan silah sesleri gelmeye devam ediyordu.Ağzım kupkuruydu.Karyolanın.altından çıkıp.biraz su içerek tekrar banyoya geçtim.Bir saat önceki gibi , herkes olduğu yerde yatıyordu.Yaralı olan Ayşe Hanım'a ve Növrer Hanım'a da su verdim.Sabah saat 5'e kadar banyoda bekledik.Hiç sabah olmayacak sanmıştım.Hepimiz yaralıydık ve hastaneye gitmemiz gerekiyordu.Növrer ile ben yürüyebiliyorduk.Yardım buluruz umuduyla sokağa çıkmaya karar verdik ve Köşklüçiftlik'e kadar yürüdük.Orada bazı kimselere rastladık. Bizi alıp hastaneye götürdüler.Yoldan geçerken evde daha yaralılar olduğunu söyledim.

Hastanede üç gün kaldıktan sonra Ankara'ya tedaviye gönderildim. Ankara'da dört ay tedavi gördüm. Kıbrıs'a geldiğimde Uçak Alanı'nda Rumlar tarafından tutuklandım. Bütün bu anlatıklarımı tutukluluk esnasında Rumlara da anlattım. daha sonra serbest bırakıldım.

Gerçekten de bu tanığımızın, anlattıkları tüyler ürpertici bir vahşeti anımsatmaktadır ve Rumların ne denli gözü dönmüş caniler olduğunda.

15 TEMMUZ ve 20 TEMMUZ BARIŞ HAREKATI KRONOLOJİSİ

15 TEMMUZ 1974

- Başpiskopos Makarios' a karşı darbe yapıldı. Sampson iktidarı ele geçirdi.
- Türkiye Başbakanı Ecevit , Afyon gezisini yarıda kesip geri döndü. Milli Güvenlik Kurulu toplandı,

16 TEMMUZ 1974

- Makarios'un sağ olduğu vebir İngiliz helikopteriyle Malta'ya kaçırıldığı öğrenildi.
- Ankara'da Başbakan Ecevit , parti liderleriyle görüştü. Askeri tedbirlerin alınmaya başlandığı bildirilirken , Meclis , Perşembe günü için olağanüstü toplantıya davet edildi.
- Yunanistansda genel seferberlik ilan edildi.

17 TEMMUZ 1974

- Başbakan Ecevit ve beraberindeki heyet aniden Londra'ya hareket etti.
- Kıbrıs'ta Sampson'un duruma hakim olmaya başladığı , ancak çatışmaların genişlediği bildiriliyor.
- Tüm Devlet Başkanları soğukkanlılık mesajları yayınlamaya başladılar.

18 TEMMUZ 1974

- Ankara'da Başbakan yardımcısı, Erbakan ve Maliye Bakan Baykal ile parti liderleri toplantısı yapıldı. Meclis toplantısının Cumartesi gününe ertelenmesi kararı alınır.
- Turan Güneş Pekin' den döndü
- Ecevit , Dr.Kissinger'in temsilcisi Sisco ile görüştü. Savunma Bakanı Işık da , İngiliz Dış İşleri Bakanı Callaghan'ı son defa gördü.
- Türk heyeti geri döndü.

19 TEMMUZ 1974

- Sisco , Atina'dan gecikerek Ankara'ya hareket etti.
- Mersin'den 11 :30 da gemiler denize açıldılar.
- Sisco , sabaha kadar süren bir görüşme için Başbakanlığa geldi.
- Türk ordusunun alarm durumu: ve hazırlıklarını tamamladığı , asker kaydırmalarının arttığı dikkati çekiyor.
- Yunanistan Trakya sınırındaki köyleri boşaltıyor ve Atina radyosu "bir günde İstanbul' dayız" diyor.

20 TEMMUZ 1974

-05:00'de uçaklar kalktı.

-06:10'da Ecevit radyodan çıkarmanın başladığını açıkladı.

-08:30 civarında ilk Türk askeri Kıbrıs'a ayak bastı.NATO ve Birleşmiş Milletler derhal toplanıyor.Ancak karar yok

-TBMM toplandı.

-Çıkarmadan çok kısa bir süre önce Atina'ya hareket eden Sisco , akşam Ankara'ya döndü.

21 TEMMUZ 1974

-BM 353 no'luk kararlar "ateş-kes" çağrısında bulundu.

-Yunan deniz konvoyunun Kıbrıs'a gitmesi halinde vurulacağı bildirildi.

-Ecevit sabah gördüğü Sisco'ya" ...hedeflere varılmadan durulmayacağını"söyledi.

-Yunan cuntasında büyük bölünmeler başladı ve Sisco Atina'da konuşacak kimseyi bulamamaktan şikayet etti

-Türk Hava ve Deniz Kuvvetlerinin , 15:00'de yapılan uyarılara rağmen durmayan Yunan konvoyuna hücum ettiği, Bafve Baf açıklarında , hava ve deniz savaşı olduğu açıklandı.

22 TEMMUZ 1974

-Yunan Cuntası'nın düşmek üzere olduğu söylentileri çıktı.

-BM'in ateş-kes çağrısına uyuldu. 17:00'de harekât durdu.

23 TEMMUZ 1974

-Yabancı ajanslar , bazı gemilerin Akdeniz'den Türk denizcilerini topladıklarını bildirdi.

-Yunan Cuntası, iktidarı Karamanlis'e bırakmayı kararlaştırdı.Kliridis Sampson'un yerine geçti

--TBMM'inde Türk Ordusu, başarılarından dolayı tebrik edildi.

-Cenevre konferansı bir gün ertelendi.

24 TEMMUZ 1974

-Ecevit , yeni Yunan Başbakanı Karamanlis'i tebrik etti.

-BM 354 sayılı kararıyla, Kıbrıs'ta ateşkese uyulmasını istedi.

28 TEMMUZ 1974

-Başbakan Ecevit , CENEVRE görüşmelerinde ilginç açıklamalarda bulundu ve taviz vermemiz mümkün değildir , isteklerimiz kabul edilmedikçe anlaşma olamaz. Savaşa da hazırlıkliyız , ikmal ve takviye konusunda tartışma olamaz dedi.

29 TEMMUZ 1974

Başbakan Ecevit Türkiye'nin üç nedenle Kıbrıs'a müdahale ettiğini açıkladı:

1-Garanti antlaşmasının verdiği sorumluluk,

2-Fiilen EOSİS'in yaratılmak istenmesi,

3-Samson'un yaklaşımı.

5 AGUSTOS 1974

Magosa'da şiddetli çarpışmalar oldu. Rum askerlerinin surlar içinde mahsur kalan Türkleri ateş yağmuruna tutmaları yüzünden başlayan çarpışmalar , uzun süre devam etti. Türk köylerindeki kuşatma ve katliamlar sürüyor.

7 AGUSTOS 1974

Ateş kesi ihlal eden Rum Milli Muhafız birliklerini kovalayan ordumuz ilerliyor. Rum askerler Vasilya bölgesinde 4 köyü mayınlarla döşedi. Lefkoşa'nın Aykasyano semtinde çok şiddetli çatışmalar oldu.

Lapta artık Türk kalacak. Ani bir hücumu püskürten ordumuz , düşmana unutulmayacak bir ders verdi.

Magosa'da Rum saldırısına cevap veren Mücahitler , limana nazır bir mevziyi ele geçirdi. Ayrımcı tutumunu Magosa'da son haddine çıkaran BM barış Gücü protesto edildi.

8 AGUSTOS 1974

Mayınlar ölüm saçıyor. Rumların mayın tarlasına giren BBC muhabirlerinden biri öldü. Kliridis olayın sorumluluğunu Türklere yüklemeye çalıştı.

Lefkoşa 'da şiddetli çarpışmalar yer aldı. Ateş-kes anlaşmasına rağmen Lefkoşa'nın Rum bölgesinden , sürekli ateş açıldı ve hudut belirleme komisyonunun çalışmaları engellendi.

Kıbrıs Türk Yönetimi Meclisi olağanüstü toplandı. BM Barış Gücü Komutanı General CHAND'ın istenmeyen adam ilan edilmesi talep edildi. General Chand'ı şiddetle eleştiren üyeler , Generalin taraf tuttuğunu , bir Rum gibi davrandığını belirttiler.

9 AGUSTOS 1974

İşgal ve tehdit altındaki Türk köyleri etrafındaki muhasaranın derhal kaldırılması için Türkiye 24 saat mühlet verdi.

TC Başbakanı Bülent ECEVİT görüşlerini şöyle belirtti: TÜRKİYE için vazgeçilmez koşul , coğrafi temele dayanan iki otonom idareden kurulan bağımsız bir KIBRIS Devleti olmalıdır.

Rumlar ATATÜRK büstlerini kırdı. Larnaka ve Tuzla'da yer alan olaylar sırasında Atatürk büstleri kırıldı.

Türk jetleri müdahale etti. Aydın ve Dağışarı'a karşı saldırıya geçen Rum askerleri, uçakların hareketi üzerine ateşi kesti.

10 AGUSTOS 1974

Turan Güneş Cenevre'de sert çıktı. Görüşmeler Türkiye'nin istediği şekilde başladı. Türk ve Rum toplumlarının temsil şekli konusunda anlaşmazlık çıkınca Güneş oturumu terk etti.

BBC'ye göre Kıbrıs'ta 40 bin asker ve 300 tank var. Cenevre görüşmeleri başarıya ulaşmazsa Türkiye ATILLA planını uygulayacak ve Magosa'ya hat çekecek

Türk köylerine gönderilen gıda maddeleri geri çevrildi. Barış Gücü aracılığı ile mahsur Türk köylerine 5 yiyecek kamyonu RMM Ordusu tarafından çevrildi.

Rum muhtarlar köylerimizi teslim olmaya çağırıyorlar. Muhtarlar diğer köylerin de teslim olduğunu bildirerek onlarında teslim olmaları gerektiği yalanını söylüyorlar.

12 AGUSTOS 1974

CENEVRE Konferansı artık dönüm noktasına geldi.Türkiye'nin evet , ya da hayır cevabının verilmesi teklifine karşı Mavros ve Klirides'ten ses çıkmadı.

TRT , İngilizlerin Ada'ya getirdiği GURKA taburu hakkında şöyle bir yorum yayınladı: "Türk ordusu , Gurka'ların gelmesinden korkmaz.İngiltere son tutumuyla Ada'ya savaş havası getirmiştir".

Rumlar Ayakebir köyüne saldırdı.Bazı yerlerden çekilme işlemi yapılmasına rağmen RMMO devriye gezmeye devam ediyor.

13 AGUSTOS 1974

Sıkıntı dolu gün.Düğünün çözümünü amaçlayan temalar arttı.taraflar Cenevre'de yeniden toplandı.Güneş erteleme isteğini reddetti.Başbakan Ecevit , Cumhurbaşkanı , Genel Kurmay Başkanı ve Kuvvet Komutanlarıyla görüştü.

Amerikan hükümeti bir açıklama yaptı ve Kıbrıs Türklerinin otonomi haklarını desteklediğini bildirdi.Amerika Hükümetinin sözcüsü Ada'daki Türk toplumunun gelişme ve haklarının korunması gereğine inandıklarını , fakat askeri girişimlerden iki tarafında kaçınmasını istedi.

Federal devlet planı hazırlandı.Hat Yeşilirmak'tan başlayacak , Magosa limanında sona erecek.

15 AGUSTOS 1974

Hat çizildi.Türk ordusu Magosa'ya girdi.Lefkoşa iki yönden kuşatıldı.

Karamanlis , "Yunanistan , Türkiye ile bir çatışmaya giremez"dedi.Yunanistan Başbakanı Karamanlis yaptığı konuşmada "Yunanistan'ın Kıbrıs'a uzak olması sonucu Türkiye daha önce davranarak Ada'da bir oldu bitti yaratmıştır"dedi ve Yunanistan'ın Kıbrıs'a askeri müdahalede bulunmasının imkansız olduğunu belirtti.

Rum yönetimi başkanı Kliridis Rum ileri gelenleri ile olağanüstü toplantı yaptı.Yaptığı konuşmada bir felaket niteliği taşıyan anlar yaşamakta olduklarını ve milli çıkarların gerektireceği herhangi bir karar alacağını belirtmiştir.

Başbakan Ecevit Amerikan ve Sovyet Elçileri ile görüştü ve "Amerika'da bizim kadar açık politika izliyor"dedi.Ecevit sözlerine ek olarak "sorunu askeri hareket yolu ile halletmeye mecbur kaldık diye ilk siyasi amaçlarımızı değiştirecek değiliz" dedi

16 AGUSTOS 1974

Türk ordusu Lefke'ye girdi.Fazıl Polat Paşa doğuda , Adnan Paşa batıda hareketi tamamladı.Başkent Lefkoşa çok şiddetli çarpışmalara sahne oldu.

Bülen Ecevit , Bakanlar Kurulu toplantısındaki konuşmasında "Bundan sonra müzakereler daha rahat ve kolay olacaktır"ödedi.

17 AGUSTOS 1974

İlk çağlardan bugüne misline tesadüf edilmeyen Rum barbarlığı baf2ta 3 yaşında bir Türk çocuğu ile Yorgoz muhtarı, eşive çocukları ile birlikte yakılarak öldürüldü.

Başbakan Bülent Ecevit , Kıbrıs'ın bugünkü durumu ve geleceği konusunda yaptığı konuşmada , "Türkler tarih boyunca gittikleri yerlere adalet götürmüştür. Ada'nın güvenliği için gerektiği kadar asker kalacaktır"dedi.

18 AGUSTOS 1974

Türkiye yeni tedbirler alıyor.Başbakan Ecevit , Türk Silahlı Kuvvetlerinin bulunduğu bölgenin dışında kalan Türklerin can ve mal güvenliğinin korunması için Türkiye'nin tedbir alacağını söyledi.

19 AGUSTOS 1974

Kıbrıs'ta tarihin en korkunç Yunan vahşeti.Katledilen Atlılar Türklerinin gömülü olduğu toplu mezar bulundu.

20 AGUSTOS 1974

Toplu katliam dünyada büyük yankılar yarattı.Bülent Ecevit , katliamlar önlenmezse en etkili tedbirler alınacaktır dedi

Rumlar, çocuk, kadın, yaşlı demeden ateş ediyor.bugün 12 yaşındaki savunmasız bir Türk çocuğu öldürüldü.

22 AGUSTOS 1974

Dohni'de (Taşkent) katliam.90 Türk öldürülerek toplu bir mezara gömüldüler. Türkiye Yunanistan'la görüşmeye hazır olduğunu açıkladı. Savunma Bakanı Hasan Esat Işık , "biz 13-15 yıldır sabırla bekledik. bütün iyi niyetimizle işi müzakere yoluyla halletmeye her an hazırız, ancak karşı aynı iyimser görüştemidir , bilmiyoruz"dedi.

RMMO askerleri ile çatışan Yunanlılar /Lefkoşa'nın Aykasyano bölgesindeki bir Rum okulunu yaktılar.Rum askerlerinin , "başımıza gelen felaketin sorumluları sizlersiniz" şeklinde Yunan askerlerine küfretmeleri sonucu sürtüşmeler son haddine vardı.

25 AGUSTOS 1974

TC Başbakanı Bülent Ecevit "Yeni katliamlar yapılmazsa 3. hareket yapılmayacaktır" dedi.Başbakan Türkiye ile Amerika arasında daha geniş bir güven duygusu.yerleştiğini de söyledi.

26 AGUSTOS 1974

Waldheim,Denktas ve Kliridis'le görüştü.Türk ve Rum liderlerinin,BM Temsilcisi ile her hafta Pazartesi günleri toplanmaları kararlaştırıldı.Rumlar federatif sistemi kabul etmezse,Kıbrıs'ta federe Türk Devleti kurulacak.

2 Türk Rum doktorlar tarafından ölüme terkedildi.Larnaka'da yer alan olay konusunda Avustralyalı doktorlar Rum meslektaşları ile kavga etti.

Rumlar tarafından vurularak ağır yaralanan gazeteci Adem Yavuz öldü.Şehit gazetecinin mezarına Kıbrıs toprağı konulacak.

30 AGUSTOS 1974

Halkın Sesi gazetesinin manşeti şöyle:Zafer Bayramı kutlu olsun.Türklük dünyası çifte bayramı kutlamanın heyecanı içindedir.

31 AGUSTOS 1974

Makarios,"15 Temmuz dan öncekiçizgiye artık dönülmez.Türkiye Kıbrıs'ta kuvvetli müzakere durumunu yarattı"dedi.Lissaridis de"Rumlar arasında bir iç savaşın kaçınılmaz olduğunu" söyledi.

1 EYLÜL 1974

Muratağa Köyünde de bir ölüm çukuru meydana çıkarıldı.Masum 88 Türk daha katledildi.Bir. İsveçli asker "Dünyada böyle vahşet olayına rastlamadım" dedi.Köy imamının belirttiğine göre Barış Gücü köylülerin muhtelif ikazlarına rağmen tedbir almak yoluna gitmedi.

2 EYLÜL 1974

Denktaş-Kliridis görüşmesi yapılmadı.Toplantıda insancıl konuların ele alınacağı beklenmekte idi.Muratağa katliamının yarattığı ortamda toplantının yapılmamasına karar verildi.

4 EYLÜL 1974

Taşkent katliamı doğrulandı.Öldürülenlerin sayısının 90 olduğu belirtildi.Bafın Ovalık köyü halkınında katledildiği açıklandı.

Ateş-kesten sonra en şiddetli çarpışmalar Galini köyü yakınında oldu.Rumların tahrikleri üzerine Türk tankları Galini Rum köyüne girdi.

5 EYLÜL 1974

Ksero-Günabakan hattını koruyan mücahitlere Lefkoşa'dan gönderilen bayrak,törenle armağan edildi.Galini Köyüne hatlar çekildi.İlk kez Mehmetçiğe kavuşan Yeşilirmaklılar bayram yaptı.Bu arada Türk Barış Kuwetleri,Erenköy etrafındaki Rum muhasarasının kaldırılması için uyanda bulundu.

Aydın Köyünde 3 Türk'ün kurşuna dizildiği Barış Gücü tarafından doğrulandı.

6 EYLÜL 1974

Denktaş ve Kliridis arasında toplantı yapıldı.Toplantıda insancıl sorunlar görüldü.Esirlerin serbest bırakılması için plan hazırlanıyor.Hasta ve esir tutuklularla 18 yaşından küçüklerin serbest bırakılmasına öncelik tanınacak.Larnaka'da durum "feci.40 kadar hasta Türk ölümle pençeleşiyor.

Binlerce Pakistanlı Türkiye'nin yanında savaşmak istiyor.

Royter Ajansı,Rumların gerilla özlemini yenimidir'Gerilla savaşı Rumları kesin yenigiye uğratar.Eoka,İngilizleri Ada'dan) attıkları gibi,Türkleri de dize getireceğini sanıyor,bu bir hayaldir."

7 EYLÜL 1974

Güneydeki Türklerin Türk bölgesine geçmesi konusunu değerlendiren Başbakan Ecevit,bu görevin Barış Gücüne düştüğüne belirtti.

Dışişleri Bakanı Turan Güneş,Cezayir'de "El Mücahit'Dergişine verdiği demeçte "Türk önerisi Ada'nın bütünlüğü ve bağımsızlığına ters düşmez.Kıbrıs taki Türk ve Rum toplumlarının güvenliği ancak.bir federal.bir sistemle temin edilebilir".dedi.

Halkın Sesi'nin tepkisi:

"BM Genel Sekreteri'nin Kıbrıs'taki temsilcisi Luis Wechman kimin.sözcüsü?"Tarafsız bir temsilci olması gereken Wechman 3.bir herakatta güneydeki Türklerin katledileceğini söyledi.

8 EYLÜL 1974

Makarios 1 aya kadar Ada'ya geleceğini ve. Başbakan Ecevit ile Kıbrıs sorunu ve geleceği hakkında görüşmeye hazır olduğunu bildirdi.

9 EYLÜL 1974

Başbakan Ecevit bir açılışta yaptığı konuşmada "Kıbrıs konusunda tüm ulus tek yürek halinde çarptı"dedi.

10 EYLÜL 1974

İngiliz üssü Ağrotur' a sığınan Türklerin serbest bırakılması için Türkiye-İngiltere'yi uyardı.Turan Güneş"İngiltere'nin bu Türkleri zorla alıkoymaması gerekli"dedi.

11 EYLÜL 1974

Mavros,F.Almanya'da yeni iddialarda bulunarakGarantörler Kıbrıs'ın yapıcı rol oynayamaz" dedi.

Rum Milli muhafızları Lefkoşa' da Türk ve Rum kesimini ayıran yeşil hat civarında tahriklerde bulunarak, Türk kesimine ateş açılar.

Prof Turan Feyzioğlu Avrupa konseyi toplantısında yaptığı konuşmada Kıbrıs politikasını anlattıve "bulunacak çözüm,ceğafi-temellere dayanmalıdır "dedi

12 EYLÜL 1974

Aykasyano'da Rum tahrikleri yoğunlaştı.Bir mücahit vurularak ağır şekilde yaralandı.

Gazeteci Adem Yavuz'un öldürülmesi uluslararası gazeteciler federasyonu tarafından,Kliridis'e gönderilen bir mektupla kınandı ve cinayet bir barbarlık olarak nitelendirildi.

13 EYLÜL 1974

Esirler Pazartesi serbest bırakılıyor.Türk ve Rum toplumu temsilcilerinin Dün yaptığı toplantıda, 18 yaşından küçük tutukluların derhal serbesi-bırakılması istendi.

"Avrupa Konseyi de federasyondan yana olduğunu açıkladı.Prof Turan Feyzioğlu"Kıbrıs'ta bir federasyon veya konfederasyon kurulması yolundaki Türk önerilerinin benimsendiğini"belirtti.

İşte 1974 öncesi ve sonrası olayların gelişimi bu şekilde olmuştur.Yine bu dönemde Olayları bizzat yaşamış bir göz şahidimiz-var:

Mustafa Işık Anlatıyor:

-Sizi tanıyabilirmiyiz?

-Adım Mustafa Işık , ben Telsiz Dairesi emeklisiyim ve aynı zamanda oto boyacıyım.1953te Yılmazköy'de doğdum fakat 1 yaşındaykenLefkoşa'ya taşınmışız. Köyde kalmadımhiç, her zaman,Lefkoşa'daydım.

-Barış Harekatının öncesinde ve sonrasında aklınızda kalan anılarınızı bize anlatırmısınız?Lütfen.

-Size hatırladığım bazı olayları ve anılarımı anlatayım.Sabri'nin arkasında Rumun un fabrikası vardı.Oradaki köprü de biz çocukluğumuzda hep gezerdik.Bazı şeylerin farkında bile değildik.Bir gün o köprü de bir Türkü vurduklarına şahit oldum.Gözlerime inanamadım.Ancak'yine o fabrikadan belli dönemlerde sık sık ateş açılıp yoldan geçen Türkleri Şehit ettiler.

O zamanlar çok yokluk vardı.Hiç bir şeyimiz yok gibiydi.Örneğin yemek pişirmek için ocak yerine, gaz yağı ile çalışan "islim"vardı.İspirto rakısı ile kafa kısmı ısıtılınca

pompalarsın ki gaz gibi ateş deliklerden çıksın. Çıkan bu ateş ile yemek ve kek yapmaya çalışırdık. Bizim mahallede Ahmet Raşit'in boş bir arsası vardı. Burada yığınla kalıp tahtalar vardı. Bir günün içinde bu tahtaların hepsini insanlar götürdüler. Yakmak için...

1971-1974 arası telsizde faal olarak çalışırdım. Harbin olmadığı zamanlar bile sınırlarda devamlı olarak nöbet tutulurdu. 1974 Barış Harekatından 3-4 ay öncesinden teyakkuz durumundaydık. Yer altında yedek karargahlar kuruldu. Telsiz de istihbarat alır ve bu yüzden çıkarma olacağım bilirdik. 20 Temmuz sabah saat iki - üç gibi bölgelere dağıtılmak üzere çok gizli belgeler verildi bize. Daha sonra gizlice bu belgeleri yerlerine ulaştırdık. Ardından Denktaş " çıkarma harekatı başlamıştır" diye açıklama yaptı.

-Sizin o dönemdeki izlenimleriniz neydi?

-Olayların yaşandığı dönemlerde ilginizi çeken aciz kaldığımız pek çok konu olmasına rağmen telsizde göstermiş olduğumuz başarıdır. Zira haberleşme çok önemliydi çatışmalar esnasında. Ama dediğim gibi aciziyetimiz de çoktu. Mesela üst kademeler dahi bunalım içerisindeydi. Silah ve mühimmat bakımından Rum bizden çok üstündü. Lefkoşa'ya havan topları yağdı.

Bir gün Bayrak Radyosunun oraya ; bizim görev yaptığımız yerin tam yanına bir bomba düştü. Bina: ahşap çatı ve malzemeden olduğu için atılan havan topu tam yanımıza , bodruma kadar düştü. Fa~at şükür ki patlamadı. Patlasaydı iğer biz ölecektik. bunu hiç unutmam

Ben o zamanlar 20-21 yaşlarındaydım. Normal hayatta başarılı olupta savaş sırasında aciz kalan insanları görmek lelli. çok üzerdi. Oturur kalırlar hiç bir şey yapamazlardı. Oysa kendilerinden çok şey. b~kl~rdik.

Bir de biz olayların merkezinde Letkoşa'da telsizde görevli olduğumuz için ; hemen hemen herşeyi ilkten öğrenir ve sıcaklığına yaşardık. Tabi doğal olarak bu da bizi çok heyecanlandırırdı. Şaşkınlıkla karşıladığımız olaylar yaşamıştık. Mesela Letke ki Türk nüfusunun en fazla olduğu bölgelerden birisidir , hemen Rumların eline geçmiş çabuk teslim Olmuşlardı. Sonra yine telsizden aldığımız haberlere göre Boğaz bir gecede 5Jcezel değiştirmişti.

Bunları ilk biz duyardık. Bir de Rumların Türkçe yayın yapan-bir radyosu vardı ve onlarda çarpışmalar esnasında ki ölü ve yaralı sayısında bilgi verirlerdi. Ben harp boyunca hiç bir zaman moralimi bozmadım ve ümitsizliğe kapılmadım.

1970-1974 arası dönemde İngilizlerin hiç bir etkisi yoktu. İdari olarak. Onlar Larnaka'daki üstlere çekilmişlerdi.

-Barış Harekatını nasıl değerlendiriyorsunuz?

-Çözüm açısından çok yerinde bir karar idi. Ha erken mi geç mi onu bilemem. Ancak 1967'lerde Limasol'a bağlı Köfünye köyünde büyük bir katliam oldu. Türkleri yaşlı , kadın , çoluk-çocuk imha ettiler. O zaman Demirel çıkarma yapacaktı, bekledik ama olmadı. Bu çıkarma için geçerli bir neden idi ama olmadı.

1974'de TC hükümeti garantörlük hakkını çok iyi değerlendirip müdahaleyi hemen gerçekleştirdi. Rum tarafında ihtilal olmuştu. Makarios Ada'dan kaçmıştı. Sampson başa geçmişti saldırı bugün yarın olacaktı. Bu belliydi. Barış Harekatı oldukça yerinde bir karardı.

25 yıldır huzur içinde yaşıyoruz. Bunca senedir bir sorunu çıkmadı ve Türklerin cam malı namusu tehlikede değildir artık. Neden?... Adı üstünde "Barış Harekatı"ndan sonra Ada da kendi bağımsız ve özgür idaremizle yaşıyoruz da ondan.

Rum tarafında siyasi çekişmeler vardı. Makarios Türkleri uzun vadede yok etmeyi amaçlamıştı. Bunua için bir dizi kararlar almıştı. Mesela Türkleri göçe zorluyordu. Aslında başarılıydı da... Avustralya ve İngiltere'ye çokgöç oldu.

Oysa Sampson'un planı kısa vadede bir çözüm idi.Yani Türkleri bir an önce yok etmek istiyordu.Rum tarafındaki ihtilalin sebebidir bu iki lider arasındaki çekişmeydi zaten.

-Sizin görev yeriniz nereye bağlı idi?

-Bayraktarlık Askeri en Yüksek Komutanlığına bağlı idi bizim telsiz.Bayraktarlık'ta Türkiye'li Komutanlar vardı.Bayraktarlık TMT'den sonra kuruldu.kuruluş nedeni ise TMT'nin zamanla yozlaşmış kendi görevini aşmış olmasıdır. Yoksa ilk zamanlar (1958-1964) çok başarılıydı TMT.

Rumları savaşta yendik yenmesine ama biz hava üstünlüğü ve askerimizin cesareti ile yendik. Arna 1974'e kadar çok şehit verdik.Yani 1974 öncesi Rum bizden çok daha üstündü.Onlar bizden çok daha fazla hazırlıklıydı savaşa.Biz ilkin kesinlikle savaşa hazır değildik.En büyük kanton Lefke olmasına rağmen onlar bile hiç savaşımadan bir günde teslim oldular.

-Bütün bunlar şu anlama geliyordu diyebilirmiyiz:Yani siz kesinlikle bir savaş istemediniz, fakatRum sürekli olarak savaş hazırlığı yaptı.

-Evet , ama bizim de kendimizi müdaafa için hazırlıklı olmamız gerekirdi.Bizim savaş istemediğimiz doğrudur.25 yıldır tekbir kurşun bile atmadık biz.

1974'DE RUMLARIN YAPTIĞI İNSANLIK DIŞI KATLIAMLARDAN KURTULAN GÖZ ŞAHİTLERİNİN VE KAYIP YAKINLARININ İFADELERİ:

1974'DE 1. VE 2. Barış Harekatları arasında türk askerinin henüz ulaşamadığı yerlerde ulaşamadığı yerlerde yapılan katliamlar hiçbir şekilde inkar edilemez.

Katliamların görgü tanıkları ve yabancı basının ,BM Barış Gücü askerlerinin c;gözleri önünde açılan katliam çukurları-ther türlü inkarı yalanlıyor.Ve bu katliamlar ,Türk Barış Harekatının haklılığını keskin ve açık şekilde gözler önüne seriyor.

İşte katliamlardan kurtulanların kendi ifadeleri ile. gördükleri ve yaşadıkları:

TAŞKENT(TOKHNI)KATLIAMI

Göz şahidi :Halen hayatta olan KTFDvatandaşı Suat Hüseyin olayı şöyle anlatıyor:
"14 Ağustos 1974 günü 20 kadar silahlıRum,köyümüz Taşkent'e geldi.Yaşları 13 ile 74 arasında olan ve aralarında benimde bulunduğum 70 kadar Türk erkeğini köy okulunda topladılar.Ertesi gün komşu Türk köyleri Tatlısu(Mari) ve Terazi'den (Zyyi) topladıkları 15 Türk 'ü daha bizim bulunduğumuz yere getirdiler.Daha sonra bizi iki gruba ayırdılar.Ben otomatik silahlı dört Rum'um kontrolü altında olan 50 kişilik ilk grubun arasında bulunuyordum.Emir vererek bizi otobüse bindirdiler.Limasol istikametinde yol almaya başladık.Ayia Phyla ve Palodhia köyleri yol kavşağına gelince bizi otobüslerden indirdiler ve arazide ıssız bir yere kadar yürüttüler.Bizi götürdükleri yerde yeni kazılmış büyükçe iki çukur-olduğunu gördüm.Bizi bu çukurların yanında yere oturtular ve her birimize birer sigara verdiler.Zannedersem sigaralardan 3'er nefes çekebilmiştik.Silahlı Rumlar ellerindeki otomatik silahlarla ansızın üzerimize ateşe başladılar.Ben kolumdan ve kalçamdan yaralandım ve diğer vurulan köylülerimin üzerine yığıldım.Yüzüm gözüm kan içinde kalmıştı.Hemen yanımdaki arkadaşımın beyni parçalanmıştı.Silahlı Rumlar benide öldü sandılar.Aralarından Yunan şivesiyle konuşan birinin "işleri tamam,buldozeri getirip bunları gömelim"dediğini duydum.Tümünde

oradan aynılınca ben hemen yakındaki ağaçlar arasına saklandım.Yaram pek ağır değil ama acıyordu.Dağlarda altı gün kadar saklanarak yol aldım.Sonunda Mutluyaka(Mouttayiaka)köyüne ulaşmayı başardım.Oradan bir BM Ambulansı ile Piskobu(Episkopi) Üsler bölgesinde götürüldüm."

TERAZİ (ZYYI) KATLİAMI

Göz şahidi:Halen hayatta olan 37 yaşında ve 4 çocuk annesi Terazi'li Naciye Turgut olayı şöyle anlatıyor:

"Tohni'li Andriko Melani ile Stasis Aradipyotis.Maroni'li Akis ile bazı Kıbrıs Rum Milli Muhafız Gücü askerleri 14 Ağustos 1974 günü evimize gelip kocamla görüşmek istediler.

Kocamı sorguya çekmek istediklerini söyleyerek kocamla beraber 24 yaşındaki ikiz kardeşim Arif Hüseyin Ahmet' i ve diğer 13 erkeği daha alıp götürdüler. Onları bir daha görmedik.

Köyümüze gelen Rum polislerden erkeklerimizin akibetini her sorduğumuz zaman,"ihtiyaçlarınızı yerine getirmeye hazırız" diyorlardı.

Göz şahidi:Halen hayatta olan 27 yaşında ve 1 çocuk annesi Teraziye'li Mhraciye Hasan olayı şöyle anlatıyor:

"Silahla mücahhez Tohni'li Andriko Melani ile bazı Kıbrıs Rum Milli Muhafız Gücü askerleri 14.8.1974 tarihinde evimize gelip kocamı alıp götürdüler.Melani bana kocamın sorguya çekildikten sonra serbest bırakılacağını söyledi.Kocamla beraber Turgut ve Erdoğan Hüseyin isimli kardeşlerimi de alıp götürdüler. Onları bir daha göremedik."

BAF KATLİAMI

Üç kardeşi Rum silahlı çeteleri tarafından öldürülen göz şahidi Akile Çakır olayı şöyle anlatıyor:

"14 Ağustos 1974 Rumlar Baf'ın Türk kesimine saldırdılar.Bir grup silahlı Rum k:ardeşim Erdoğan Çakır 'ın evine gittiler.Kapıyı zorla açmaya çalışan Rumlara kardeşim Mustafa kapıyı açtı.EOKA'cıRumlar hemen silahlarını kardeşim Mustafa'nın arkasında duran diğer kardeşim Erdoğan'a da ateş açtılar.Hemen orada ölmemişti.Tüm Baf Türkleri Rumlar tarafından futbol sahasına gömülmüştü.Orada BM Barış Gücü askerleri kardeşim Mustafa ve Erdoğan'ı Rum Hastanesine götürdüler.Erdoğan sağdı.Ertesi gün cesetleri bize teslim edildiğinde Erdoğan' ınki tanınmayacak durumdaydı. Onu işkence yaparak öldürmüşlerdi.

Lefkoşa' da bulunan Ali Çakır isimindeki kardeşimi de Rumlar aynı devrede şehit ettiler."

Göz şahidi:Zehra H.Kıral

Oğlu Hasan'ı ve torunu küçük Rahme'yi Rumların ansı öldürdüklerini diğer iki oğlunu nasıl yaraladıklarını gözleri yaşlı halde şöyle anlattı:

"14 Ağustos 1974 'de silahlı Rumlar Baf'ın Türk kesmine saldırarak,erkekleri kurşunladılar,kadın ve yaşlıları ise,silah dipçikleri ile dövdüler.Korkumuzdan evlerimize saklandık.Gatti isminde bir Rum sokak kapımızın camını kırarak dışarıya çıkmamızı emretti.Ben ve oğlum Hasan kapıyı açmaya yeltendiğimizdeGatti oğluma,"dışarıya çık köpek" diye bağırdı ve dışarıya çıkar çıkmaz silahını çekerek oğlumu vurdu.Bütün halk sokaklara dökülmüştü.Silahlı Rumlar erkekleri alıkoydular,kadın ve çocukların velerine dönmelerini emrettiler.Eve döndüğümde oğlum Hasan'ın al kanlar içerisinde ölü olarak yattığını gördüm.Daha sonra diğer

oğullarım İsmail ve Salih'i,torunları İlhan ve Zehra 'yı yaraladıklarını ve üç yaşındaki torunum Rahme'yi öldürdüklerini öğrendim."

ATLILAR (ALODA) MURATAĞA (MARATHA) VE SANDALLAR KÖYLERİ KATLİAMI

Atlılar köyünde 57 masum Türk,Muratağa ve Sandallar köylerinde de 100 masum Türk, çocuk kadın ve yaşlısı Silahlı Rum ve Yunan askerleri tarafından topluca kurşuna dizilmiş ve daha önce buldozerle kazılmış olan iki çukura toplu halde atılarak üzerleri toprakla örtülmüştür.

Muratağa ve Atlılar toplu Mezarı ...20. Yüzyılın Yüzkarası. ..

Atlılar köyündeki katliamı köyde sağ kalabilen 3 kişiden bir tanesi olan çoban Ali Hüseyin saklandığı yerden bütün dehşeti ile görmüş ve olayı şöyle anlatmıştır:

"...cani Rumlar buldozerlerle açtıkları büyük bir çukura,kadın,yaşlı erkek ve çocuk bütün köylülerimi gömdüler. Üzerlerine toprak atıldılar..."

Çoban Ali Hüseyinlin olayları anlatması ve yerini göstermesi üzerine bulunan toplu mezarların açılışında hazır olan Montreal Gazetesi muhabiri 4 Eylül 1974 tarihli gazetesinde olayı aynen şöyle anlatmaktadır:

"Mağusa'nın 12 mil kuzey-batısında bulunan Muratağa(Maratha) köyünde toplu mezarlardan çıkarılan cesetler o kadar çürümüştü ki,BM Barış Gücü İsveçli Başmüfettiş Lars Hakansson olayı şöyle anlatıyordu:

Mezardan çıkan kafaları sayıyorum. Şu ana kadar 72 tane saydım fakat hala daha toprağın altında ceset vardır.Bu çıkan kafalardan 7 tanesinin çocuk kafası olduğu kafidir."

Katliamda eşine ve 5 Çocuğunu kaybeden Kamil Göksan olayı nasıl duyduğunu acılı bir şekilde şöyle anlatıyor:

"21 Temmuz 1974 günü rumlar tarafından esir alınarak Limasol'a götürülmüştüm.Esaretten kurtulduktan sonra Lefkoşa'da karşılaştığım,yeğenim,Ali,bana Rumların köyümüzde katliam yaptıklarını söyleyince hemen köyüme gittim.Evime ulaştığımda karım ve Çocuklarım zati eşyaları ile evin diğer eşyalarınınaltüst Olduğunu ve 25. yaşındaki eşim Fatma Kınıl ve sırasıyla Vedia. (6), Yonca (5), Ozan (4), Hakan(3) ve Kaan (1,5) yaşındaki çocuklarımı bulamadım.Akibetlerini öğrenmek istediğim zaman,esaretten kurtulan ve benden önce köye gidenler,onlar hakkında bana bilgi vermeye cesaret edemedi.Müteakiben hazır olan köylülerle köyün dışına götürüldüm ve orada eşim ve çocuklarımla katledilip gömüldüğü toplu mezarı gördüm.İçim kinle dolu olup, Rumların bu vahşetini unutmayacağım gibi onlarıda affetmeyeceğini vurgulamak istiyorum.Keşke beni öldürselerdi.Kadın ve çocukları katletmelerine bir türlü anlamvereyorum."

IRZA TECAVÜZ

Aralık 1963 silahlı Rum saldırısından ve 1974 darbesi ve Türk müdahalesinden sonra birçok Türk kadın ve kızının, Rumlar tarafından gayri insani bir şekilde zorla ırzına geçilmiştir.

Magusa kazasına bağlı bazı Türk köylerinde bazı Türk erkekleri toplanıp katledildikten sonra Türk kadınlarının ırzına geçildiği gerçeği göz şahidi Alman turist bayan Ingrid Hebil tarafından bir gazeteye verilen ve daha sonra 30 Temmuz 1974 günü Almanya'nın Sesi Radyosundan yayınlananmülakatta da teyit edilmektedir.

Bayan Ingrid Hebil olayı aynen şöyle anlatmaktadır:

"Rum vahşetine insan havsalası sığmıyor.Mağusa dolaylarındaki köylerinde Rum Milli Muhafız Ordusu askerleri misli görülmemiş vahşet örnekleri vermişlerdir. Türk evlerine girmişler,kadın ve çocukları insafsızca kurşuni yağmuruna tutmuşlardır.Birçok Türklerin boğazını kesmişlerdir. Türk kadınlarını topladıktan sonra tümünün ırzına geçmişlerdir."

Göz şahidi Bayan Keziban Derviş bir ırza geçme olayını 23 Temmuz 1974 tarihli İngiltere' de yayınlanan Daily Mail gazetesinde şöyle nakletmektedir:

"Rumların saldırısı başladığında amcamın evinde idira-Rum Milli Muhafızları ev ev dolaşıp Türkleri topluyordu.Bu arada ben korkup yakındaki bir eve saklandım.Eve girdiğimde bir Türk kadınının Rum askerleri tarafından saldırıya uğradığını. ve ırzına geçildiğini gördüm.Daha sonra aynı askerlerin kadını vurarak öldürdüklerine şahit oldum."

Kıbrıs- Rum toplumu ve yöneticilerinin Kıbrıs Türk toplumuna karşı olan insanlık dışı uygulamalarının örneği çoktur.Özellikle 1974 Temmuz'undan sonra güneyde kalan Türklere yapılan baskılar,uygulanan kısıtlamalar Avrupa İnsan Hakları Konvansiyonu- nun Birçok maddelerinin açıkça ihlal edilmesidir.

Ya baskı ve terörden kaçarak kuzeydeki Türk bölgesine geçerken Rumlar tarafından yakalanarak ırzına geçilen kadınlar,kucağında üç aylık bebesi ile kurşunlanan anneler,uçurumlara yuvarlatılıp öldürülen yaşlılar,işkencelerle öldürülenler,şakat bırakılan Türkler. ..Onların geride kalan ailelerinin dramı?... İşte Kıbrıs'ın acı gerçekleri bunlar ...

MERHUM POLİS ÇAVUŞU DÜNDAR VELİ GÜRPINAR'IN EŞİ AYŞE GÜRPINAR'IN ANLATIMIYLA GÜNEYDEN KUZEYE GEÇİŞ ÖYKÜSÜ:

Dündar Veli vile (PÇ 1091) 1957-YILI Haziran ayında evlendik.Eşim 1956 yılı Mart ayında polis arçlarına atılan bomba sonucu çenesinden yaralanmıştı.Baf Polis'inde görevliydi.1963'te yine Bafta görevliydi.1974 yılına gelindiğinde eşim diğer esir alınan erkekler gibi Rumlarla yapılan karşılıklı değişim sonucu Kuzey Kıbrıs'a geçmişti.Biz ise bir çok Türk ailesi gibi Güney'de kalmıştık.Bazılarımız gizli yollarla Rumlara para vererek gizlice Kuzey Kıbrıs'a geçiyorduk.Bazı Türkler de Trodos Dağları Üzerinden Kıbrıs'ın kuzeyine yürüyerek geçiyordu.Benim Kuzeye geçiş öyküm şöyle:

1974 yılında Bafta oturuyorduk.Bariş Harekatından sonra,biz de Kuzeye gecip sığınmayı planlıyorduk ve bizi kuzeye götürecek Ruma 200 Kıbrıs Lirası verecektik.Komşumuz kasap Avni Bey ,bize bu konuda yardımcı oldu ve bizi Kuzeye götürecek Rum şoförü buldu.Rum şoför ile anlaştıktan sonra biz çocuklarımızla birlikte Stavrogonno(Aydoğan) köyüne gittik.Bizi Stavrogonno köyünden daha rahat aracına alabilirdi.Bafta Rumun aracına binmemiz hem bizim,hem-de Rum şoför için tehlikeli idi.Stavrogonno 'da Cevdet isimli (Biz o günlerde ona Cevdet Dayı diye hitap ederdik) şirket katibinin evinde kaldık.Aynı şekilde Kuzeye göçecek birçok Türk'e genelde kapılarını da açan oydu.Ayrıca köyde Ayer Bey de bize yardımcı olmuştu.Bizi götürecek olan van araç Stavrogonno'ya gelmişti.Aracın eksoz bölmesinide içine alan bir bölmeye girip gizlice Kuzeye gececektik.Araca her defasında bir kişi binmekteydi.Fakat ben zayıf olduğumdan,1974 yılında 14 yaşında olan oğlum Veli'yi de kucaklayarak gizli bölmeye yerleştik.Herşey gizlilik içerisinde gerçekleşti.Biz gizli bölmeye yerleşince Ayer Bey arabanın altına yatıp "Nasılsınız,iyimisiniz?"diye sordu.Ben çocuğumu kucaklamış ve tek amacım Kuzeye özgürlüğe geçmek eşim ve çocuklarımla birlikte yaşamaktı.Köyde yaşlı annem Leymosun'da da babam kalmıştı.Onları

düşünüyordum.Bu düşünceler devamlı beni meşgul ediyordu.Ayer Bey'e "tamamız,gidebiliriz"dedim.Çok heyecanlı idik.Bir de şoför bize eksozun ısınacağını ve dolayısıyla sıcaklığın bizde tesir edeceğini anlattı.Kararlıydım ve herşeye katlanacaktım. Öyle de oldu.Kuzey'e doğru hareket ettik.Şoförün önceden bize dediği gibi üç kontrol noktasında durdurulacaktık.Barikatlara gelmezden önce de Rum şoför aracı durdurup bizi Rumca uyarıyordu.Ben Rumca bildiğimden Rum şoförle konuşma açısından çok yararlı olmuştu.Yolculuğumuz hep toprak yollardan geçti.En son asfalt bir yola girdiğimizi hava aldığımız küçük bir delikten gördüm.Yolculuk sırasında çok heyecanlıydık.Bir de eksoz borusunun sıcaklığı tüm sırtımı yakmıştı.Çok acı çekiyordum.Ama katlanmak zorundaydım.Kucağımda kollarımın arasına aldığım çocuğumu düşünüyordum.Parçalanmış ailemden ötürü o ana kadar çektiğim acıların yanında o gün cildimde oluşan yanıklar benim için önemsizdi.Rum şoför son barikatta da polis tarafından -durduruldu ve görevlilerle bir şeyler konuştu.Yanın arkasında boş plastik portakal kasası vardı.Rum şoför Dikelya İngiliz üslerinden satış için portakal almak nedeniyle üsler bölgesine geçmekteydi.Az sonra saat 17.45 te Beyarmudu yanındaki Türklerin çalıştırdığı bir barın yanına geldik.Böylece saat 14.45 te başlayan yolculuğumuz üç saatte tamamlandı.Varış noktamızda birçok kişi vardı.Onlar da ailelerinibekliyordu.Çünkü aynı şekilde Türkler'i Kuzeye taşıyan başka Rumlar da vardı.

Önce oğlum Veli araçtan indi.Karşılایanlar ona yaklaşıp ismini sordular.Veli ismini duyanlar,"Bizim beklediğimiz aile değil " dediler.Bu esnada araçtan bende indim ve oradaki bara girdik.Bar sahibinin karısı yanık olduğumu gördü.Daha önceden aynı yolla gelen başkalarının başına da benzer yanık olayı geldiğinden bar sahibinin eşi iş yerinde yanık ilacı bulunduruyordu.Aynı bir yerde hemen arkama yanık ilacı koyarak ilk tedavim orada yapıldı.Fakat aramdaki yanıkların tedavisi 5-6 ay sürdü.

Oradaki karşılayıcıların her günkü gibi Güneydeki yakınlarının gelmelerini ümitle beklemeleri hala gözümün önünden gitmemektedir.

Eşim Dünder,her akşam sınırda arkadaşı ilkokul öğretmeni Behçet Akçaba ve başka bir öğretmenle bizi beklemekteydi.Fakat o akşam,yorgundu ve arkadaşlarının önerisi ile evde kalmıştı.Behçet öğretmen ve arkadaş da kocamın yerine bizi beklemek için her akşamki gibi ordaydı.

Varış yerindeki bardan ayrılınca doğruca Vadili köyündeki eşimin bizim için yerleştiği eve gittik.Böylece 7-8 ay sonra eşime kavuşmuş oldum.Heyecandan hiçkimse gözyaşlarını tutamıyordu.Aradan yarım saat geçmemişti ki Vadili'ye geldiğimiz duyuldu.Güneyden Kuzeye geçen birçok kişi evimize dolmuştu.Kimisi bizleri merak ediyor, kimisi de Güneydeki akrabalarından haber bekliyordu.

O günlerde Baf'tan deniz yoluyla Kuzye geçmek için girişimde bulunmuşlardı.Fakat teknelerin fırtınaya yakalanması sonucu Rumlar tarafından tutuklanmışlardı"

Ayşe Gürpınar'ın Kuzeye geçiş öyküsü böyle.Bir de 1974 yılında 15 yaşında olan büyük oğlu müdür Gürpınar'ın (şimdi Geçitkale köyü polis amiridir) Trodos Dağları'ndan bir kafiyeyle Lefke 'ye geçiş öyküsü var.O öyküde Polis Gazetes'i'nin 5. sayısında(Mart 2000) yayınlanmıştır.

Ayşe Gürpınar'ın anlattığı olay 1974 yılında Güneyde kalan bir Türk ailenin başından geçen bir olay.Bir çok kişi bu yolla Kuzeye geçerken Ayşe Gürpınar gibi her türlü tehlikeyi göze almıştır.Hatta Kasım 1974 ayında taksi ile Güneyden Kuzeye geçirmek bahanesiyle kişi başına 200 Kıbrıs Lirası alınan beş Türk kadını ve çocukları

Vuni köylü taksi şoförü Yanni Vauniotis isimli Rum tarafından yolda vahşice katledildi.Öldürülenler ise Ülfet Osman(23),kızı Semay Osman(3) ,Nevin Mahmut (27),kızı Tijen Mahmut(8),Meryem Niyazi(16) idi.

Kıbrıs Türk Mücadele tarihine adını yazdırmış olan bir de 16 yaşındaki,Aysel Mustafa (Dizliklioğlu) var.Bu Türk kızı 1963 yılında av tüfeği ile köyünde Rumlara karşı direndi,köylülerin Akıncılar köyüne geçmesine öncelik etti ve bu hareketi posta pullarına da konu oldu.Yine 1956 yılında bir Türk polisi öldüren Eoka' cıyı yakalayıp adalete teslim eden Emine Aşık isimli 16 yaşında bir Türk kızı var.Erenköy' de mevziye mermi taşıyan Melek Elmas Hanım var.Ayşe Gırpıncı da işte onlardan biri.Direnişimizin tarih sayfalarına isimleri altın harflerle yazılacak kadınlarımızdan biri.

DÜNYA BASININDA 20 TEMMUZ BARIŞ HAREKATININ YANKILARI

SUNDAY TELEGRAPH:

Türkler anlaşmaların kendilerine verdiği hakları kullanarak Kuzey Kıbrıs'a çıkarma yaptılar.

L'ORIENT JOUR (LİBYA):

Türk Hükümetinin Kıbrıs'ta gerçekleştirdiği hareket bütünüyle yasal sebeplere dayanmaktadır.

SUNDAY MIRROR:

Sunday Mirror Kıbrıs'taki harekatta tetiği kimin çektiği sorusuna " Atina'daki canilerve Yunan Cuntacılar"cevabım vermiştir

CORRIERA DELLA SERA (İTALYA):

Ada'da faşist ve teröre dayalı bir yönetimin kurulmasınaNATO'nun kesinlikle göz yummaması gerekir.Türkler , anlaşmaların kendilerine verdiği hakları kullanarak bu hareketi gerçekleştirdiler.

B.B.C.:

İngiliz Dışişleri Müsteşarı Sir Alec Douglas Home , Kıbrıs Harekatının , dayanılmazboyutlara Yunan kışkırtmalarının sonucu olduğunu söylemiştir.

WASHINGTON POST:

Yunanlıların hayallerinde yaşattıkları Kıbrıs'ın Yunanistan'a bağlanması olayım destekleyen darbe , Türkiye'nin Ada'nın özgürlük , güvenlik ve toprak bütünlüğünün korunması için yasal bir hareket yapmasını zorunlu kılmıştır.

THE TIMES:

Zürich anlaşmasının Yunanlılar tarafından ihlali, Kıbrıs hareketine neden olmuştur. Yunanlılar Kıbrıs'ı her yönden işgal etmişler ve özgürlüğünü kısıtlamışlardır. Birçok etken Türkiye Başbakanı Ecevit'in haklılığını ortaya çıkarmıştır.

ALMAN RADYOSU:

Sorunu barışçı yollardan çözümlemeye çalışan Türkiye Başbakanı Ecevit'in çabaları, Atina'daki Cuntanın anlaşmaz ve inatçı tutumu dolayısıyla engellenmiştir. Londra ve Zürich Anlaşmalarının kendisine verdiği haklarla Türkiye duruma müdahale etmiştir.

SOVYET RUSYA BİLDİRİSİ:

Kıbrıs Harekatı , sorunun barışçı yollardan çözülmemesi ve çıkmaza girmesi sonucu gerçekleşmiştir.

DİEZEIT:

İngiltere, Türkiye'nin Kıbrıs'taki anayasal düzeni ortak bir müdahale ile yeniden kurmak çağrısına uymamakla, Ada'da kan dökülmesine neden olmuştur.

THE GUARDIAN:

Türkiye Ada'ya barışçı nedenlerle gelmiştir. yola getirilmesi gereken bir ülke varsa o Yunanistan'dır.

THE FINANCIAL TIMES:

Kolay veya zor , Türkler Yunan Cuntası'nın Le:fkosa'da Enosis'e dayalı bir rejim gerçekleştirmek istediklerini , fakat bunu başaramıyacaklarını ispatlamıştır. Türklerin amacı Ada'yı zaptetmek değil, Türktopiumunu Yunan saldırılarından korumaktır.

SONUÇLAR

TÜRK-RUM KAVGASININ KÖKLERİ HAKKINDA GENEL BİR DEĞ-ERLENDİRME

Bu çalışmanın sonunda çıkarılması gereken sonuçları madde madde özetlemek şöyle olasıdır:

1.Araştırmanın bütününden de görüleceği gibi,Kıbrıs sorunu denen olay, Kıbrıs Rumlarının Ada'yı Yunanistan' a bağlama uğraşlarından başka birşey değildir.

2.Kıbrıs sorunu, Türk halkı açısından:aşitlik,özgürlük,ve egemenlik< sorunu iken,Rumlar açısından da Ada'nın tümüne hakim olma, Türk halkını etkisizleştirme; azınlık durumuna getirme ve Ada'yı Yunanistan'a bağlama idi.

3.Araştırmamızda ortaya konan belgeler ve olaylar da gösteriyor ki,Rum propagandistlerin iddia ettiği gibi Kıbrıs'ta Türklerle Rumlar 1974'ten önce her zaman barış ve dostluk içinde bir arada yaşamış değillerdir.

4.Çatışmalardan çıkan bir diğer sonuç,Kıbrıslı Türklerin daha İngiliz yönetiminin ilk yıllarından itibaren, eşitlik planını ön plana aldığıdır.

5.Ele aldığımız dönemde çok açık olarak görüldüğü gibi, Kıbrıs Rumları hiçbir zaman Türkleri yönetmiş veya Ada'nın bütününe hakim olmuş değildir.

6.Araştırmamızın bütününden çıkan bir diğer sonuç ise, Kıbrıs'ta Türklerin hiçbir zaman tahrik edici, karşı unsurun haklarını yokediciler taraf olmadığıdır.

7.Ele aldığımız dönemin ortaya çıkarttığı en çarpıcı bir diğer gerçek ise, daha İngiliz yönetiminin ilk yıllarından itibaren Yunanistan'ın Kıbrıs'a profesyonel provokatörler gönderip, Rum halkını ilhak yönünde tahrik ettiği.

8.Yunanistan'ın 1950'li yıllarda sadece tahrikçilik ve siyasi destek vermekle kalmayıp, Eoka terör örgütünün kurulmasına, örgütlenmesine ve güçlenmesine de büyük destek verdiği, para temini ettiği, silah, cephane gönderdiği ve terör kampanyasını bizzat kendi ordu subayları vasıtasıyla yönettiği ortaya çıkan bir başka gerçektir.

9.Kıbrıs'ta Türk-Rum kavgasında en masum ilgili ülkenin ise Türkiye olduğu, yine bu çalışmanın kapsamından bellidir.

Bütün bunlara paralel olarak , adanın bağımsızlığını sağlayan da Türk halkının Enosis'e karşı çıkması ve Türkiye'nin ilhak'a karşı çıkması ve Türkiye'nin ilhaka karşı sert tavır koymasındır.

Sonuç olarak tarihsel süreç içinde Kıbrıs'ta iki farklı ulusal dava oluşmuştur:

1.Rumların ulusal davası

2.Türklerin ulusal davası

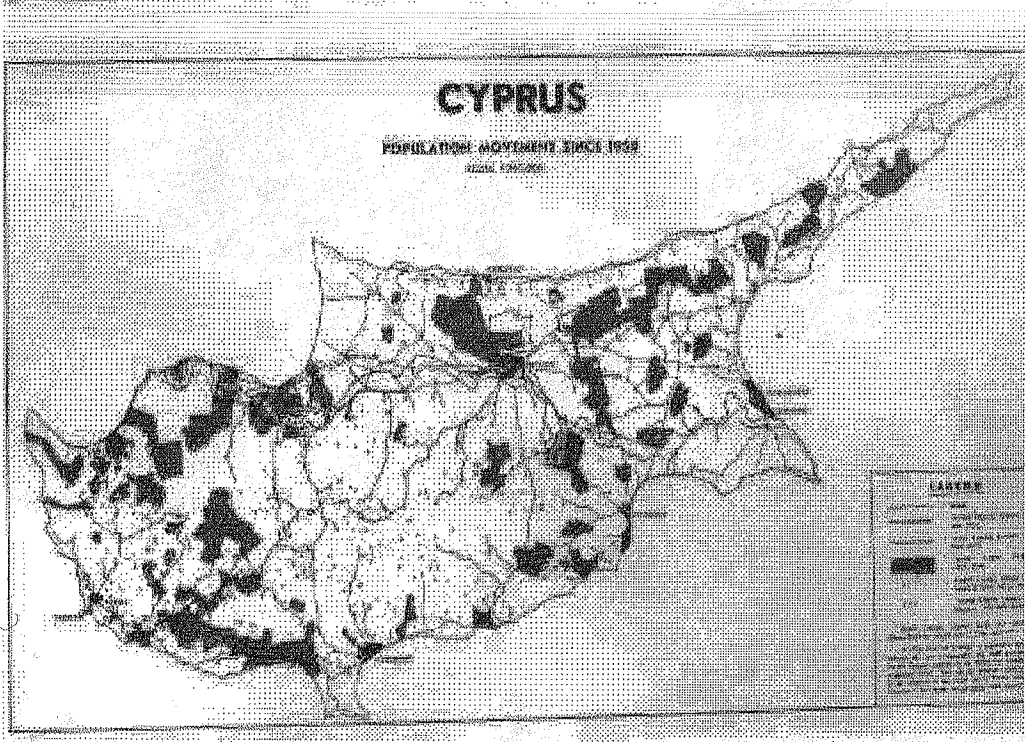
Rumların ulusal davası, adanın bütününe hakim olmak , Türkleri etkisiz hale getirip Kıbrıs'ı bir Yunan adası yapmak ve nihayet Yunanistan'a ilhak etmektir.Kıbrıs'ı ikinci bir Girit yapmaktır.Rumlar bu politikalarında Yunanistan'dan destek görmüşlerdir.

Türklerin ulusal davası ise , Kıbrıs'ta kendi kendini yöneten, eşit, egemmen, özgür bir halk olarak korkusuzca yaşamak, adanın bağımsızlığı ile tarafsızlığını, ortaklık hakları ile self-determinasyon hakkını korumaktır.

Türkler de bu ulusal davalarında uzun yıllar tek başlarına kalmalarına rağmen, 1950 den itibaren Türkiye' nin yakın desteğini almışlardır

Kıbrıs sorunu konusunda ve Tür--llum kavgasında kimin haklı , kimin haksız olduğuna karar vermek için , hqangi halkın ulusal davasının haklı olduğunu ve Kıbrıs sorununun ne olup , ne zaman başladığını tesbit etmek gerekmektedir.

Bu araştırma objektif bir gözle okunduğu zaman , Kıbrıs Türk halkının ulusal davasının haklı olduğu ,Türkiye'nin haklı tarafı desteklediği ve herkesin desteklemesi gereken tarafın da Türk Halkı olduğu gYrçeğiortaya çıkacaktır.

1958'DE ADAKİ TÜRK-RUM NUFUSUNUN DAGILIMI

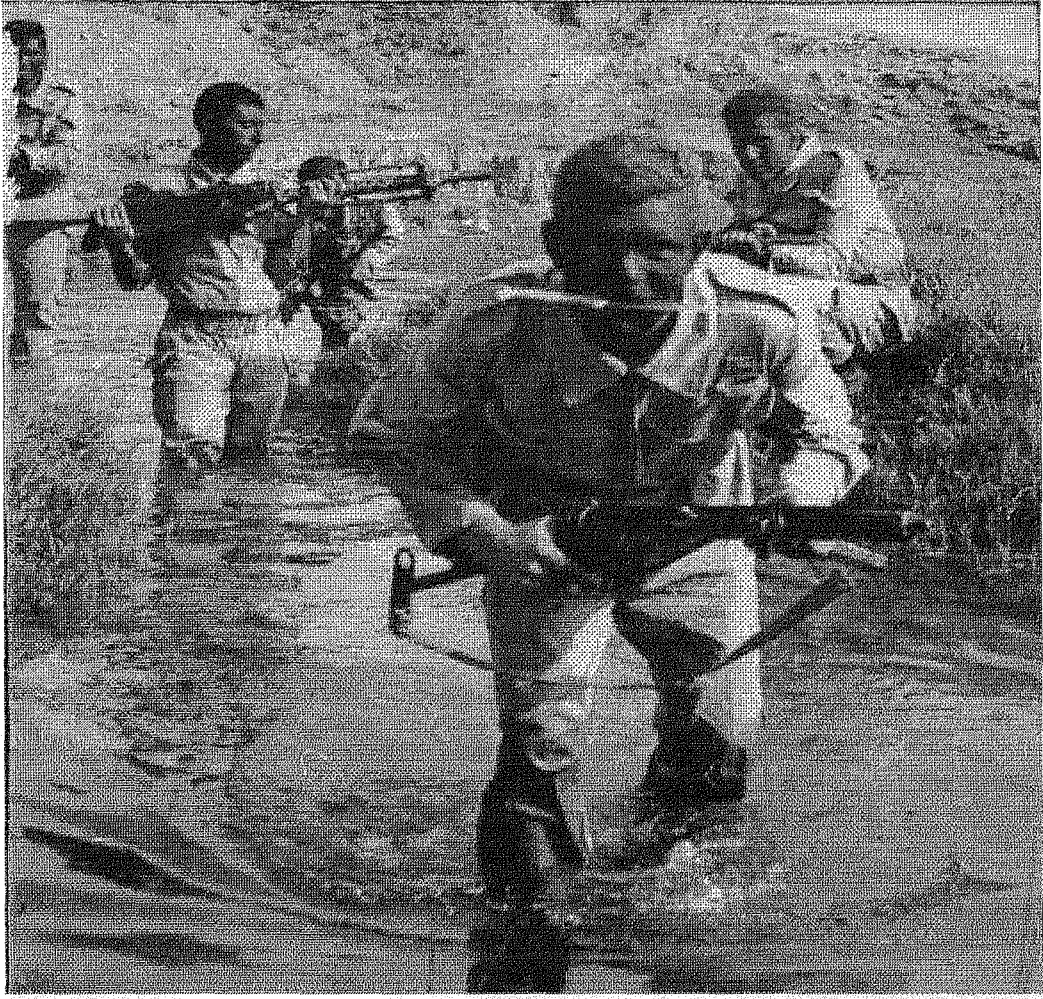

1957-1958 OLAYLARINDA LİMASOLDA BİR ŞEHİT CENAZESİ

u

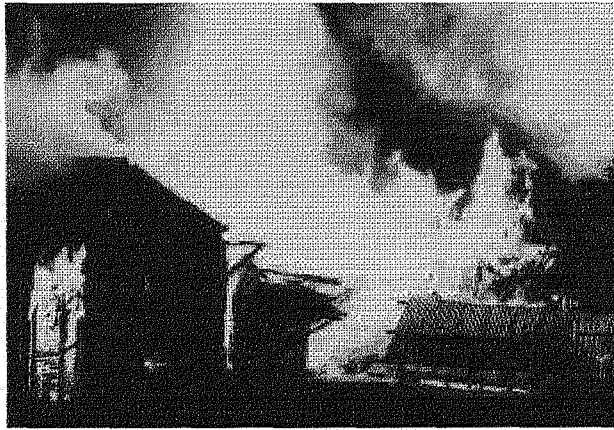

ŞEHİTLERİMİZ İÇİN DUA EDİLİRKEN...

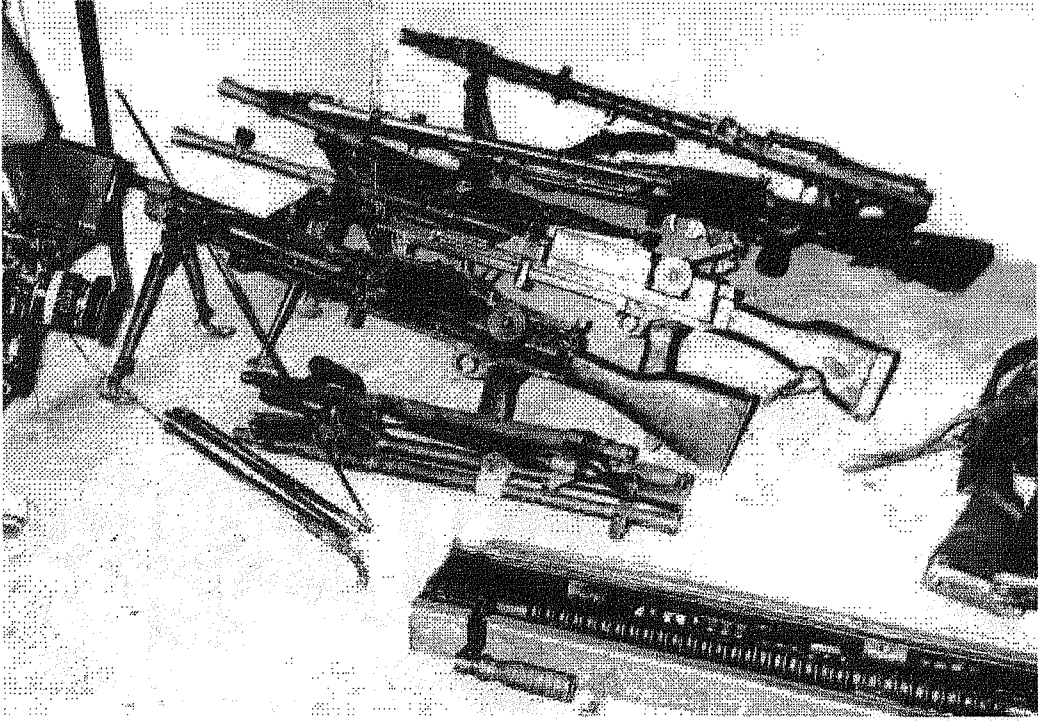

"J

MÜCAHİTLERİMİZ ÇATIŞMAYA GİDERKEN (24 MART 1966)

HAVAN TOPU SALDIRISI ESNASINDA YAKILAN TÜRK EVİ

TÜRKLERE KARŞI RUMLARINKULLANDIG-I SİLAHLAR

ERENKÖY BÖLGESİNDE SİPER KAZAN MÜCAHİTLER

MÜCAHİTLERİMİZ RUM SALQIRILARINA KARŞI DİRENİRKEN

1957-1958 OLAYLARINI PROTESTO EDEN LEFKOŞALI TÜRKLER

28 OCAK 1958'DE İNGİLİZLER TARAFINDAN KAHPECE VURULARAK
ŞEHİT EDİLEN İBRAHİM ALİ'NİN KABRİ BAŞINDA KÜÇÜK KARDEŞLERİ
VE ANNESİ GÖZ YAŞLARI DÖKERKEN

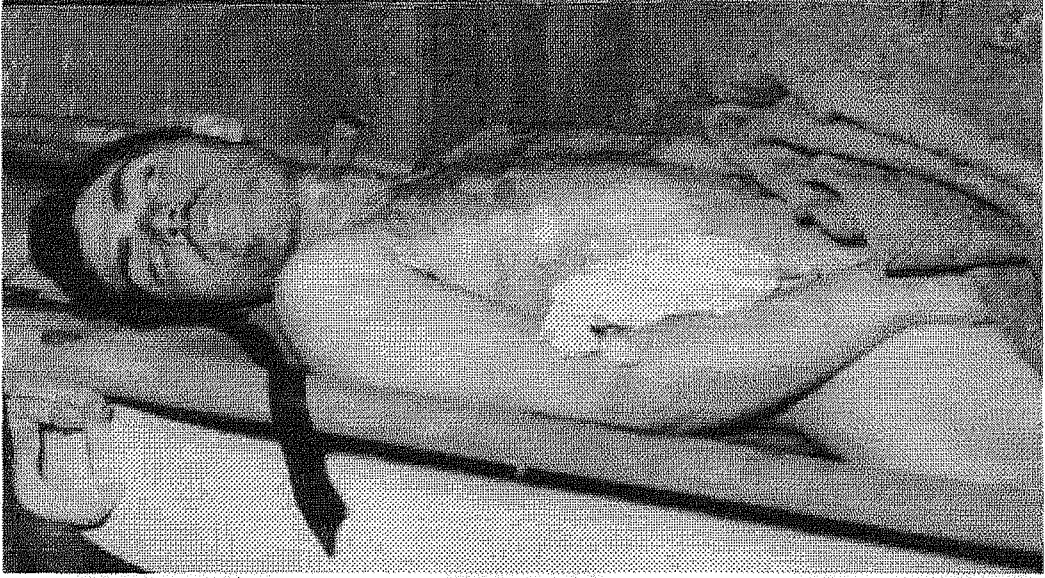
ŞEHİT TÜRK KADINI PEKER NECATİ'NİN KÜÇÜK KIZI, ANNESİNİN
:MEZARININ BAŞINDA TESELLİ EDİLİRKEN (1957-1958)

OKULA CEVİRİLEN CAMİDE KÜÇÜK ÖĞRENCİLER OLDUĞU HALDE
KAHPE RUMLAR BURAYIDA BOMBALANMIŞLARDIR

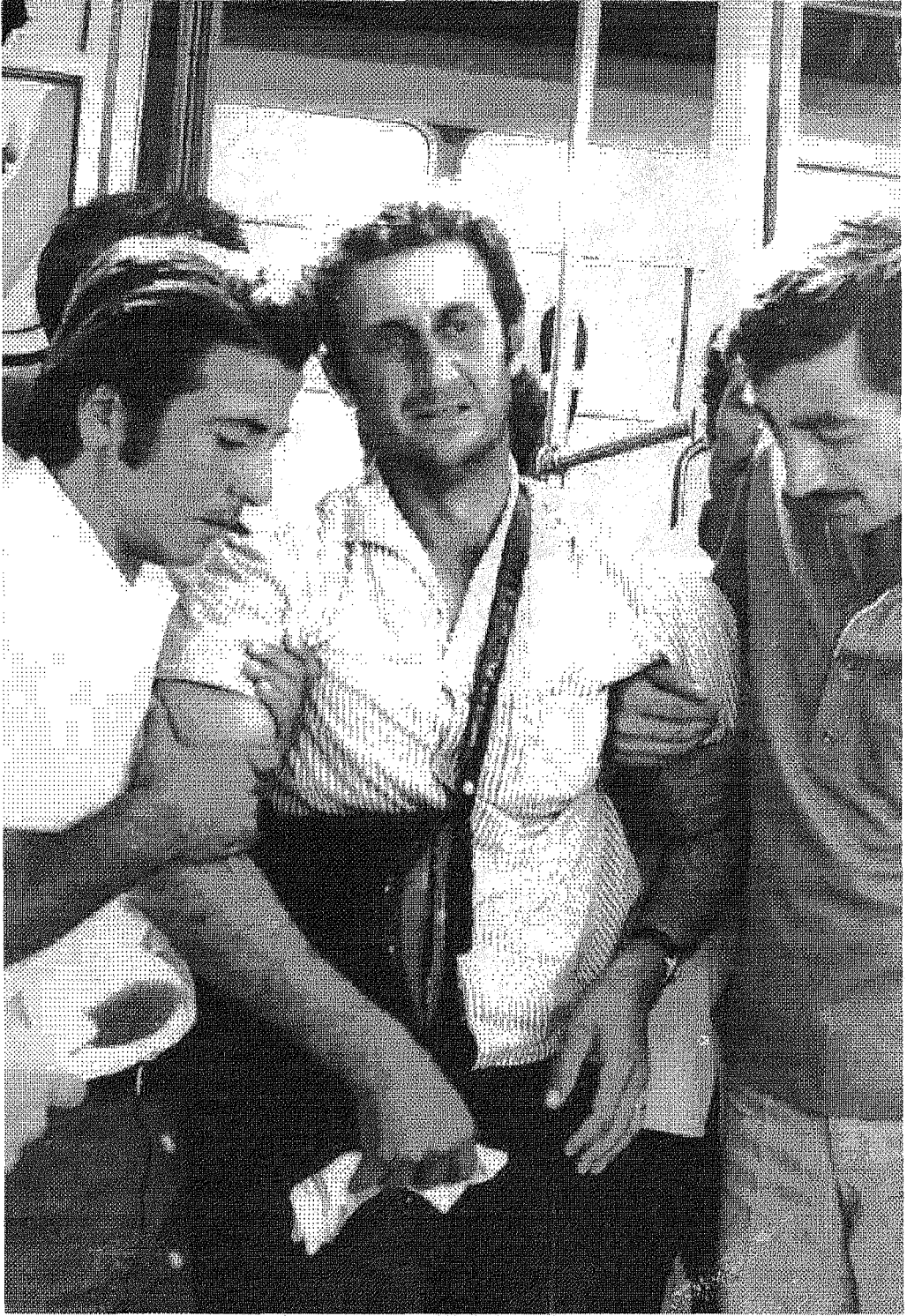
1958-1960 İNGİLİZLERİN TARAFLI YÖNETİMİNİ PROTESTO EDEN
KIBRISLI TÜRKLER

1963 OLAYLARINDA ŞEHİT EDİLEN MECHUL BİR KAHRAMAN

YİNE MECHUL KAHRAMAN BİR ŞEHİDİMİZ

İZZET EMİNELİ, ALTI ÇOCUK BABASI GENÇ BİR SOYDAŞIMIZ YEDİĞİ
DAYAKTAN VUCUDUNUN TUTAR YERİ KALMAMIŞ MASUM BİRİ

RUMLAR TARAFINDAN CANİCE İŞKENCE EDİLİP KATLEDİLEN BİR
SOYDAŞIMIZ

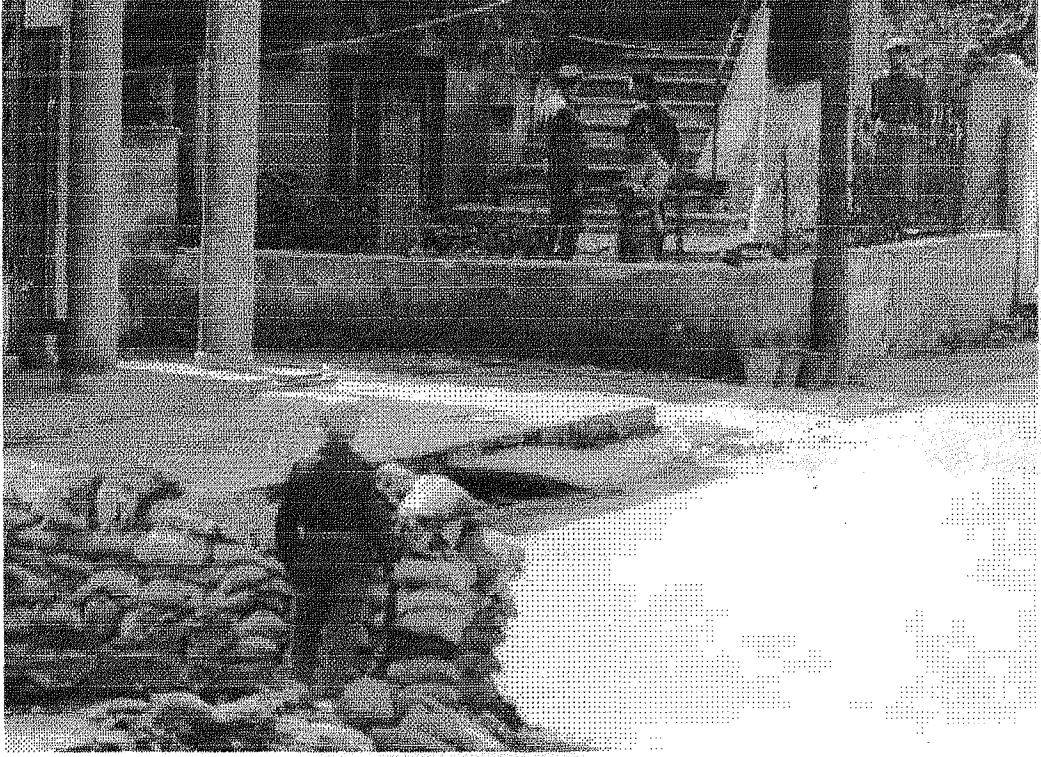
BİR TOPLU MEZAR AÇILIRKEN

GÖÇE ZORLANAN KIBRIS TÜRK HALKI ÇADIRLARDA ZOR KOŞULLAR
ALTINDA YAŞAM MÜCADELESİ VERMİŞTİR

GÜNEYDEN KUZEYE ZORUNLU GÖÇ

15 TEMMUZ DARBESİ ESNASINDA BİR KARAKOLDAN GÖRÜNÜM

DENKTAŞ VE KLİRİDİS ORTAK BASIN TOPLANTISINDA

1974BARIŞ HAREKATI SONRASIECEVİTİ?KIBRIS TÜRKHALKINAHİTAP
EDERKEN.GÖRÜLÜYOR

YORUMSUZ

KAYNAKÇA:

1.Yakın Mücadele Tarihimizin Bilinmeyen Yönleri
Sabahattin İsmail, 2000-Lefkoşa

2.Kıbrıs Anlaşmazlığı Kronolojisi
Kıbrıs Tarihi Araştırma Cemiyeti, 1978-Lefkoşa

3.Kıbrıs Türk Mücadele Tarihi
Dr.Vehbi Zeki Serter, 1975-Lefkoşa

4.Yakın Mücadele Tarihimizin Bilinmeyen Yönleri ve Yorgacisin Casusları
Aydın Akkurt, Ocak 2000 - İstanbul

5.Kıbrıs Sorununun Kökleri
Sabahattin İsmail, Şubat 2000-Lefkoşa

6.To Cyprus For Peace
Türk Tarih Kumnu.Basımevi, Ankara-1974

7.Türk Mukavemet Teşkilatı 57-58 Mücadelesi
Aydın Akkurt, Aralık 1999-İstanbul

8.Kıbrıs Sorunu ve Bağımsızlık
A.C.Gazioğlu, 1986-Lefkoşa

BELGELER:

*K.K.T.C. Milli Arşiv Araştırma Merkezi

*Dışişleri Bakanlığı

*Halkın Sesi Gazetesi Arşivi

*Türkiye Gazete ve Dergileri

*Yabancı Gazeteler

ŞAHİS İSİMLERİ DİZİN

Şahıs İsimleri

Yer İsimleri

"A~

Akile Çakır
Ayşe Gürpınar
Ali Hüseyin

Baf
Baf
Muratağ~

D

Doğan ··Nadir

İnönü

H

Hasan.YusufGudum

Lefkoşa

M

Mustafa Işık

Limasol

N

Naciye Teazili

Terazili

S

Suat Hüseyin--

Taşkent

Z;

Zehra H. Kral
ZekiMahirel

Baf
Limasol